Ч. 150 (14.693). Львів, неділя 11. липня 1937 Opłata pocztowa uiszczona gotówką. Рік LVIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ ВРАНЦІ.

РЕДАКЦІЯ Й АДМІНІСТР.: ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 10. II. ПОВ.
Телефон Редакції й Адм.: 229-41
Телефон Друкарні 229-28
Адреса для телегр.: Діло Львів
Конто: П. К. О. Львів 504.060.
„ Банку Чеських Леґіон. Прага „Діло".
Рукописів не звертаємо.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно . . . . . 5.00 зол.
Чвертьрічно . . . . 15.00 „
Піврічно . . . . . 30.00 „
Річно . . . . . . 60.00 „
В АМЕРИЦІ 1.50 ДОЛ., У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ 30 КОР. Ч., У ВСІХ ІН. КРАЯХ 7.50 ЗОЛ. П.
ОДИН ПРИМІРНИК 20 сот.

ГАЛИЦЬКА
КАСА ОЩАДНОСТИ
У ЛЬВОВІ
НАЙСТАРША ОЩАДНОСТЕВА ІНСТИТУЦІЯ
— ОСНОВАНА В 1843 Р. —
ОЩАДНОСТЕВІ КНИЖЕЧКИ З ПОРУКОЮ ДЕРЖАВИ
Засяг ділання: Ціла Східна Галичина
ЗАМІСЦЕВІ ВПЛАТИ П. К. О. 500.198

Адвокат
м-р Ярослав Падох
відчинив і веде адвокатську канцелярію
в СТРИЮ, при вул. Голуфка ч. 1.
(біля Суду).

Центральний Кооперативний Банк
„Краєвий Союз Кредитовий" у Львові,
вул. Третього Мая 15.
приймає вкладки ощадности і як централя кредитова для українських кооператив усіх видів дає кредити на піднесення господарства і промислу.

ЦІЛІ ВАКАЦІЇ
будете журитися про своє мешкання, якщо не обезпечите його від крадежі-влому у
ТОВАРИСТВІ ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ
„ДНІСТЕР"
у Львові, вул. Руська ч. 20, тел. 205-47.

Активізація націоналістичних елементів Сов. України та інших немосковських республик.

Як подає ПАТ на сесії центрального виконавчого комітету СССР український делеґат Хацкевич ствердив активізацію національних елементів на Україні, Білоруси, в Грузії, Азербейджані, Вірменії, Казахстані та в татарській і монгольській республиці. Націоналістичні елементи співпрацюють там з „ворогами народу", троцькістами і бухарінівцями.

СОВІТСЬКА ВОЄННА ФЛЬОТА РОЗБУДОВУЄТЬСЯ.

В американських доках будують для балтійської совітської фльоти великий дренот поємности 35.000 тон. Крім того СССР замовив у Злучених Державах кілька кружляків і міноносців від 6 до 12.000 тон.

ПОВІТРЯНІ СИЛИ СССР.

Японська преса описує стан совітського летунства на основі міродатного джерела.

Тепер СССР має 4.600 літаків першої лінії, себто таких, що їх можна ужити негайно після вибуху війни, та 1.700 резервових (другої лінії). Між літаками першої лінії: 1.400 важких бомбових, 1.500 легких бомбових і 1.700 розвідчих. Туди не враховано літаків маринарки, цивільних та „Оссоавіяхіму".

СССР має 74 летунських заведень, з того 28 фабрик продукує літаки, 14 мотори, 32 — припасні частини. У летунському промислі працює 200.000 робітників. Совітська армія має 60.000 вояків вишколених у скоках з легкопадами.

СОВІТСЬКО-АВСТРІЙСЬКИЙ КОНФЛІКТ.

Як подає естонський часопис „Певаглет", австрійський уряд загрозив, що він видалить кореспондента ТАСС-а з Відня у відповідь на те, що СССР видалив австрійського кореспондента Басехеса з Москви. З огляду на те совітський уряд здається погодивсь приняти нового австрійського кореспондента.

Франція зірве договір неінтервенції

ЯК НІМЕЧЧИНА Й ІТАЛІЯ НЕ ЗРЕЗИГНУЮТЬ ЗІ СВОГО ПРОЄКТУ.

Підчас вчорашнього пленарного засідання комітету неінтервенції, в якому взяли участь представники всіх 27-ох держав, що підписали договір неінтервенції, французький амбасадор Корбен зложив таку заяву:

Якщо Портуґалія не приверне контролі португальсько - еспанського кордону і якщо комітет не приверне контролі еспанських побереж у давній формі, Франція з початком найближчого тижня відкличе закордонних обсерваторів, що контролюють франко - еспанський кордон.

Значить, якщо Німеччина й Італія не погодяться на анґльо-французький проект, прийде конець політиці неінтервенції; зрештою Франція й Анґлія готові розглянути кожний інший успішний проект.

Амб. Корбен рішуче опрокинув італьо-німецьку пропозицію (**признати обом еспанським урядам права воюючих сторін**) з двох мотивів: перше — Франція на може погодитись на те, щоби котранебудь з еспанських фльот контролювала еспанські кораблі, друге — скасувати морську контролю, заховуючи сухопутню, значило би стільки, що захитати рівновагу.

АНҐЛІЯ МАЄ ШУКАТИ ВИХОДУ.

Вчорашне засідання комітету неінтервенції покінчилось без вислїду, бо ніякий з двох проєктів не дістав однодушної згоди всіх членів комітету. На внесок голяндського посла комітет доручив британському урядові шукати виходу зі ситуації. Британський представник льорд Плімут піднявся цієї місії.

3.000 червоних полягло у невдачному наступі під Мадридом.

Червоні війська перевели вчора на відтинку Уэера (мадридський фронт) наступ, що заломився. Міжнародні бриґади, що брали в ньому участь, здесятковані; полягло понад 3.000 червоних. Національні війська посунулись на пів кільометра вперед.

На відтинку Бренете бій ще не покінчився; червоні мають там ще більші втрати.

На ґвадарамському відтинку червоні відступають. на відтинку Касерес наступ червоних зломився, національні війська у протинаступі заняли Сієрру Суарез.

Перший крок, але — крок.

Львів, 10. липня 1937.

З початком червня ц. р. зложено в чесько-словацькому соймі у Празі урядовий проєкт про частинне введення в життя автономії Підкарпатської Руси, як зветься офіціяльно українське Закарпаття, що входить в склад Чесько-Словацької Республики. Референтом проекту був одинокий український посол зі Закарпаття Ю. Ревай і зреферований ним законопроект в соймі вже ухвалено, уводячи до урядового проекту тільки незначні зміни зовсім підрядного, здебільша стилістичного значіння. Про сам проєкт була вже кількакратно на сторінках „Діла" обширна згадка з коментарями і сьогодні прийдеться нам лише пригадати дещо уважніше з історії автономії, даючи до цього насвітлення зі загально-українського становища.

По перше кілька пригадок з історії. Підкарпатська Україна (офіціяльно: Підкарпатська Русь) припала Чесько-Словацькій Республиці на основі Сан-Жерменського мирового договору з 10. вересня 1919. р., якого головні постанови щодо цієї території ввійшли у чесько-словацьку конституцію з 29. лютого 1920. р. Оба ті акти попередив плебісцит між нашими еміґрантами зі Закарпаття в Америці в 1918. р. при чинній співучасти пізнішого президента д-ра Т. Г. Масарика і рішення обєднаних національних рад нашого Закарпаття в Ужгороді в 1919. р. І так ті акти спричинили в головній мірі прилучення Закарпаття до Чесько-Словацької Республики, бо воно історично не належало ніколи до теперішньої держави, а в додатку у тій країні до світової війни не було ніодного чеха.

Постанови санжерменського договору з 10 вересня 1919. р. означують Підкарпатську Русь як окрему автономічну територію, не означуючи проте точно її ґеографічних границь. Сталося це мабуть тому, що за інтенцією договірних сторін автономна країна згідно з точками Вільсона і загаданими вище актами самого інтересованого населення мала обіймати всі землі Закарпаття з більшістю українського (руського) населення. Такий стан неозначення кордонів на заході від Словаччини істнує до нині і ціла західна частина етнічно українського Закарпаття (Пряшівщина) входить адміністраційно до Словаччини та підпадає через те насильній словакізації. У проводі автономної території мав стояти ґубернатор, іменований президентом республики і відповідальний перед автономним соймом. Компетенція цього сойму обіймала справи мов, освіти, віроісповідань і внутрішньої адміністрації, а урядовцями мали бути члени місцевого населення.

Як бачимо, обсяг автономії був доволі широкий. Справи, необняті автономним статутом, мав вирішувати загально-державний сойм у Празі. Чесько - словацька конституція з 29. лютого 1920. р. обмежила обсяг автономії Підкарпатської Руси. Ґубернатор на підставі цієї конституції є відповідальний політично не лише перед автономним соймом, але й перед президентом республики, а компетентність автономного сойму обмежено тільки до льокального прав

лінія з виключенням внутрішньої адміністрації при чому урядовцями могли бути мешканці Підкарпатської Руси (отже і напливовий чесь- кий елемент), а не виключно члени місцевого населення, себто автохтони. Законом про адмі- ністраційний устрій Чехословаччини з 1927. р. поділено републику на чотири адміністраційні одиниці: Чехію, Мораву зі Шлеськом, Словач- чину і Підкарпатську Русь, чим ще наглядніше затерто окремі законні територіяльно-автоном- ні управлення Закарпаття. Фактично віддано Підкарпатську Русь у виключну управу чехів, що заняли всі важніші місця в адміністрації і що всякими засобами повели чехізацію цієї країни, трактуючи її в дійсности як чеську про- вінцію, якої в додатку збройно не здобули.

Для нас українців, без огляду на кордони, чехи спричинили одну річ найболючішу, а саме величезний національний хаос — як теж і віро-ісповідний — серед нашого закарпатського населення. У своїй більшости традиційні мос- квофіли, взяли чехи під свою окрему опіку за- гибаюче москвофільство, під яке підшилися усі мадярони і ревізіоністи, що й нині мріють про поворот мадярського панування на Закарпат- ті. І хоч чеська Академія Наук визнала націо- нальну приналежність закарпатських русинів до української нації, а їх говори як говори чи ді- лекти української, не московської, мови, хоча місцева — отже по суті українська — мова ма- ла бути урядовою мовою, введено у частину шкільництва московську мову або московський жаргон, підтримуючи при цьому рівнобіжно у віроісповідній ділянці православя, як відповід- ник національного обмосковлення. Уводять на- віть в школах московську граматику Собова- Ґріґорієва на місце граматики д-ра Панкевича при спротивах і протестах національно-свідомої частини нашого тамошнього населення.

Національний ренесанс в українському розу- мінні є вже сьогодні за Карпатами доконаним ділом. Ще вправді не в цілости, як це є в Гали- чині, але має він такі природні тривкі основи, що національна москвофільська суматоха ще впродовж одного покоління зникне зовсім з та- мошнього овиду. Українство росте там і кріпшає спонтанічно і його росту та сили не здержать адміністраційні засоби.

Заслуги у відродженні українства на Закар- патті не можна приписати активній чеській до- помозі, бо активною підтримкою користується антитеза українства — себто відоме нам москво- фільство. Але сам факт відірвання Закарпаття від Мадярщини і влучення його в Чесько-Сло- вацьку Републику та зломання вікової мадяр- ської суприматії дав спромогу живій українській національній течії вибитися назверх і дати тій країні її дійсне національне знамя. Слід призна- ти, що у шкільній ділянці ми як нація поставле- ні у Підкарпатській Руси куди краще і щодо числа і щодо якости шкіл як у Польщі, де чи- сло нашого населення є вдесятеро більше, як на Закарпатті. Мовна справа в шкільництві покін- читься там без сумніву українською формою і вже невдовзі вирине там пекуче питання осну- вання на Підкарпатській Руси університету з у- країнською мовою навчання. І така висока шко- ла там справді повстане — про що не слід на- віть сумніватися — можливо, що навіть і скор- ше, як на українській території в Польщі.

Як сказано, гараздів на Закарпатті наш на- рід ще далеко не має. Але вірить, що і там таки здобуде свої права та дістане можливість розвою своєї питомої культури і скріплення своїх ма- теріяльних засобів. Український ренесанс на Закарпатті ставиться льояльно і позитивно до Чесько-Словацької Републики, бачучи, що у сусідів при сучасних умовинах не знайшов би і цієї розвоєвої можливости. Український на- ціональний табор за Карпатами не леліяв і не леліє у своїй душі мадярського ревізіоністич- ного гасла „nem, nem soha" — „ні ні, ніколи!", що живе в душах та стремліннях мадяронів з москвофільського загумінка. А про це якраз чехи не повинні забувати!

Українське громадянство в Галичині уважно слідкує за подіями в Ужгороді, Пряшеві чи Пра- зі і не вмішуючися чинно у внутрішні справи чесько-словацької держави, бажає цілковитої перемоги своїм тамошнім конаціоналам у їхній боротьбі за своє національне обличча. При цьо- му не забуває воно і про те, що чехи зробили доброго і позитивного для української націо- нальної культури при піддержці у себе україн- ської політичної еміграції зі створенням висо- кого українського шкільництва.

Перший крок — як сказав посол Ю. Ревай — для здійснення автономії Підкарпатської Руси вже зроблений. Є це куций і кволий крок не- мовляти, але і цього кроку ще вчора не було. Ґубернатор одержить деякі — хоч і неширокі — атрибути і перестане бути чисто декоративною фіґурою. Тепер вже справа самого громадянства працювати дальше, щоб запоручена законами автономія стала в цілости довершеним фактом.

Праська преса донесла недавно, що безпо- середно після ферій у вересні ц. р. відвідає Під- карпатську Русь президент д-р Едвард Бенеш. Заповіджені відвідини є у сполуці зі згаданим за- початкуванням автономії. Ця візита д-ра Бенеша не перша, бо на Закарпатті був він ще як міністр закордонних справ перед кількома роками. Сам особисто не належить до наших національних противників, що й повинні використати наші тамошні діячі у спосіб, який вважатимуть за найдоцільніший.

Взагалі Закарпаття під чехословацькою владою виказує силу цілком суперечних момен- ментів, позитивних і неґативних, тим складні- ших, що специфічна суспільна структура тої країни відбивається на політичному обличчі ріжних її національних складових частин. Нор- мальними тамошні відносини не є, але й еволю- ціонують вони нестримно у напрямку перемоги української стихії.

Д-р Степан Боран.

ХМАРИ НА СХОДІ і ЗАХОДІ.

ВІДСТУП МОСКВИ У КОНФЛІКТІ З ЯПОНІЄЮ.

Женева, 6. липня 1937.

Московська дипльоматія і преса все закида- ють західним великим державам їх лагідність і кволість у відношенні до „фашистівських на- пасників і підпалячів війни". Московському у- рядові треба признати в засаді слушність; рі- шучість супроти підпалячів війни це найкраща оборона миру. Отже ті держави, які рішуче спротивляються московському імперіялізмові на сході і заході, служать найкраще справі ми- ру. У Женеві принято з найбільшим вдоволен- ням не лише саму вістку про те, що московсько- японський збройний конфлікт на Амурі навпів зліквідовано, а й про те, що московський уряд мусів признати факт свого напасництва, фактич- но уступивши по цілому фронті, не зважаючи на затоплення своєї канонірки. З цієї нагоди „Журналь де Женев" писав: „Москва відступила по цілій лінії під напором японської дипльома- тії. Цей відступ має своє значіння. Він доказує, що Совіти тепер не всилі мірятися зі Сходячим Сонцем. Чи це наслідок екзекуції ґенералів? Чи ослаблення боєвої здібности совітської ар- мії? Але для чого тоді мала служити ця провока- ційна окупація островів?" Щоб вясувати цю не- зрозумілу провокацію, автор статті наводить здогад деяких орґанів европейської преси, що підлеглі Бліхера викликали навмисне цей не- безпечний інцидент для того, щоб зробити йо- го присутність на Далекім Сході необхідною та визволити його в цей спосіб зпід контролі Мос- кви, де йому могла загрожувати доля Тухачев- ського. Цей здогад розуміється дуже мало імо- вірний, бо ледви чи далеко-східні московські ґе- нерали зважились би ризикувати власною шкі- рою, щоб рятувати свого шефа; скорше кожний з них намагався би дістатись на його місце. До того-ж московські провокації на Далекім Сході траплялися багато разів раніше і матимуть міс- це очевидно й пізніше. У всякім разі в Женеві і Европі приходять до переконання, що москов- ські можновладці готові викликати війну в Азії чи Европі для вирівнання своїх внутрішніх по- рахунків та для радикальної розправи з трудно- щами, які щораз більше зростають через впертий спротив чужих націй. А поза тим, здаючись на довготерпеливість японців, московські можно- владці підтримують систематично напруження на Далекім Сході, щоб підсилювати у себе мос- ковський шовінізм та демонструвати перед Спо- лученими Державами Америки й Анґлією по- стійну готовість СССР до війни. Але москвини цього разу перестаралися і „виявили свою мі- літарну безсилість", як це стверджує женевський дневник. Навіть совітська преса, звичайно повна лайок на Японію, виявляє дивну стриманість.

КРІЗА У КОМІТЕТІ НЕІНТЕРВЕНЦІЇ.

Але, на жаль, на заході Европи, поза Піре- неями, московська інтервенція не лише не нахо- дить такого рішучого опору, як на Далекім Схо- ді, а навіть находить підтримку у Франції та в Комітеті неінтервенції в Льондоні. Як повідом- ляють деякі часописи, зброя та „добровольці" йдуть до большевицької частини Еспанії не ли- ше через французький кордон, а й морським шляхом. Льондонський Комітет шукає даремно виходу з сліпого кута, в який він зайшов. Фран- цуський та англійський уряд не годяться ані за- безпечити контрольні кораблі спільною демон- страцією перед Валенсією, ані скасувати мор- ську контролю, визнавши ворожі еспанські уря- ди воюючими сторонами. Замість, що таке ви- знання поставилоб уряд Валенсії, що має слабшу фльоту, в гірше становище та допровадилоб до фактичної бльокади частини Еспанії національ- ною фльотою, зраджує, що в Парижі та Льон- доні дбають трохи і про скріплення еспанських большевиків. У Женеві виявляють також сумнів, чи завданням Комітету неінтервенції є витворю- вати рівновагу між противниками в Еспанії та протягати тим самим війну в Еспанії, небезпечну для миру в цілій Европі. Що в Льондоні нама- гається розпучливо саме пан Майський привер- нути рівновагу на користь большевицьких урядів у Валенсії, Барсельоні і Сантандері, в тім нема нічого дивного, це належить до завдань москов- ської дипльоматії і москов. політики в Еспанії; дивно лише, що він находить часом підтримку у льорда Плімута. Коли в Льондоні сподіваються ще примусити ворожі частини Еспанії до я- когось компромісу, то це доказує лише, що там цілком нема зрозуміння для того, що національ- на боротьба, яку провадить Франко, так само виключає кожний компроміс, як і сучасне па- нування московських аґентів в усіх трьох части- нах збольшевізованої Еспанії виключає його. Алярми москвофільської преси Франції та опо- зиційної анґлійської преси про німецько-італій- ську небезпеку в західнім кутку Середземного моря носять надто виразні сліди московських впливів. Зокрема анґльо-італійське порозуміння тепер булоб у всякім разі легше, ніж по оста- точній перемозі Франка, який ледви чи так ско- ро забуде сучасну тактику західніх держав в еc- панській війні. Ті, які гадають, що вирішним для Англії є союз з Францією, забувають, що він не міг ані трохи змінити для Анґлії наслідків іта- лійських перемог в Африці. До тогож франко- московське порозуміння робить союз з Фран- цією надто великим тягарем для Анґлії.

Останні відомости з Льондону свідчать, що в Комітеті неінтервенції наступило деяке заспо- коєння, хоч наради між обома ґрупами великих держав не дали покищо ніякого позитивного висліду. Але й наступ під проводом майора Ет- в анґлійськім парляменті в обороні еспанських большевиків не дав ніяких конкретних вислідів. Відповіди Ідена на інтерпеляції анґлійських при- хильників большевиків вдоволити їх ніяким чи- ном не могли. Відвідини голови валенсійського „уряду" в Парижі та його заходи у Блюма та Дельбоса, згідно з вістками женевської преси, успіху також не мали. Сучасна ситуація фран- цуського уряду не дозволяє йому очевидно над- то підтримувати еспанських большевиків, особ- ливо без попередньої згоди з Льондоном.

ОБОРОНА МИРУ РІШУЧІСТЮ СУПРОТИ МОСКВИ.

Коли останній наступ московського уряду в еспанських справах бодай спинено, то це Ев- ропа завдячує безумовно рішучій тактиці Німеч- чини та Італії. Не можна поминути без уваги те, що та сама тактика на Далекім Сході і на евро- пейськім заході дала ті самі добрі наслідки. Як там так і тут московські провокації дістали швидку і рішучу відправу, яка виявила, що ак- ція московського імперіялізму в Азії і в Европі не оперта на збройній силі, потрібній для пере- ведення його заборчих плянів. Національні дер- жави не кричать безупинно як московські мож- новладці про те, що лише вони рятують мир в Европі, але нема сумніву, що вони найкраще служать справі миру, зазначуючи твердо і рішу- чо свої національні конечности в Европі. Ціла сучасна кріза неінтервенції в Льондоні полягає очевидно на трагічнім непорозумінні з боку за- хідніх держав, які вважають, що німецько- іта- лійська політика в Еспанії може бути небезпеч- на для сучасного анґлійського чи французького стану посідання, забуваючи про московську не- безпеку для всієї Европи. Коли західні держави хочуть послуговуватися Московщиною в Еспанії цілей, то тим гірше для них і для цілої Европи.

М. Дольно

Тільки освітою, культурою і вихованням здо- будемо кращу долю. Не жалуймо датків на скріплення освітних змагань.

„Мусимо творити моральні вартости у громадянстві“.

ПЕРШИЙ ГОЛОС У НАШІЙ АНКЕТІ ПРО ДВОЛІТНІ ВИСЛІДИ Т. ЗВ. НОРМАЛІЗАЦІЇ.

29. травня 1935. року пп. Василь Мудрий, Остап Луцький і Володимир Целевич були прийняті на авдієнції у тодішнього міністра внутрішніх справ п. Маріяна Зиндрам Косцялковського. Короткий офіціяльний комунікат про цю подію означає в історії польсько-українських взаємин переломову дату, яка розпочала т. зв. нормалізаційний період: період безпосередніх звязків українського відповідального політичного проводу з польським урядом та іншими офіціяльними чинниками, щоб у тих безпосередніх розмовах нормувати відносини між польською державою і її національною політикою та українським народом, що компактною територіяльною кільміліоновою масою живе у границях держави і творить не тільки збірноту окремих громадян, але й окрему національно-політичну особовість, окрему політичну проблему. Дволітній період тієї „нормалізації“ не дав наслідків, що їх сподівався і широкий український загал, невтаємничений у хід і зміст отих перших розмов, і самі політичні провідники, що безпосередньо переводили в життя радикально змінену нову політ. тактику: наглядний доказ цього у тих резолюціях останньої краєвої наради УНДО, які надруковані в офіціяльному комунікаті УНДО в онодішньому числі „Діла“. На цю тему ведеться теж палка дискусія у польській і українській пресі, та й ми мали вже змогу й нагоду наприкінці минулого року зясувати у дечому становище „Діла“, хоч і не торкались тоді зовсім поодиноких ходів української політичної верхівки та їх не аналізували, ані не характеризували. Однак від того часу ця справа не перестала бути актуальною. Навпаки: з кожним днем вона набірає на гостроті, з кожним днем вона більше хвилює широкі кола українського громадянства, зокрема й особливо тих громадян, які стоять при ріжних варстатах громадської праці, за неї відповідають та через неї безпосередньо стрічаються з краєвою дійсністю. Тій дійсности ми присвячуємо щоденно більшу частину часопису: однаково щодо інформацій, як їх насвітлення. Але ця дійсність актуалізує питання і щодо самої політичної тактики, зокрема щодо доцільности тактики, яка розпочалась два роки тому.

Тому ми, використовуючи свіжу дату, що пригадує початок „нормалізаційного“ курсу, звернулися до цілого ряду наших поважних громадян з писемною просьбою відповісти нам на таких пять питань:

„1) Який Ваш погляд на саму засаду щодо зміни національно-політичної тактики, яка прийшла два роки тому?

2) Який Ваш погляд на дотеперішні наслідки тієї зміни та всю ситуацію, яка істнує у польсько-українських відносинах?

3) Який Ваш погляд на наслідки т. зв. нормалізації у внутрішніх українських справах?

4) Який Ваш погляд на хід української політики за минулі два роки?

5) Як, на Ваш погляд, розвинуться дальші політичні події і які завдання стоять перед українським національно-політичним табором?“

На ту нашу анкету ми дістали вже низку відповідей. Деякі з них витримані строго у характері інтервю, інші подані у формі статті. Загалом ми вислали 40 листів до ріжних наших громадян, у першій мірі — очевидно — до кількох осіб з проводу УНДО й УПР. З нинішнім днем — відповіддю на нашу анкету б. голови УНДО й УПР д-ра Дмитра Левицького починаємо друкувати відповіди у тому порядку, як вони до Редакції наспівали. Друкувати їх будемо що кілька днів. Ясна річ, що за кожний такий голос відповідає тільки його Ш. Автор і ніхто більше. Редакція застерігає собі вільну руку забрати слово після закінчення цілої анкети, яка повинна дати образ настроїв та матеріял до всебічної призадуми.

Одночасно звертаємося до всіх тих наших Громадян, які не дістали досі запрошення взяти участь у нашій анкеті, щоб не взяли нам цього за зле та не добачували у цьому спеціяльної нашої інтенції. Дуже просимо всіх, хто хотів би на повищі запити відповісти, прислати нам свої цінні уваги до пресового використання.

РЕДАКЦІЯ.

ПРО САМ ТЕРМІН „НОРМАЛІЗАЦІЯ“.

Щоби говорити про доцільність чи успішність політичної тактики, що відома під назвою „нормалізації“, треба собі насамперед зясувати, що слід розуміти під цим терміном, в який ледви чи дві особи вложать такий самий зміст. Одні під „нормалізацією“ розуміють вже порозуміння у справі Народнього Дому або тернопільської ґімназії, другі повноту меншинєвих прав українського народу в межах Польщі, ще інші утворення української держави і то в покищо неозначених межах в обопільному, добре зрозумілому обома народами інтересі, — України й Польщі.

Я під терміном „нормалізація“ хочу розуміти змагання обох народів, українського і польського, до мирної полагоди своїх національних аспірацій у межах Польщі та обопільної підготови до того, щоби наші державницькі стремління могли бути заспокоєні в обопільнім інтересі обох народів. Річ байдужа, чи обидва народи йдуть до цієї цілі за обопільним порозумінням, чи кожний нарід для себе установляє таку політичну тактику, яка змагає до взаємного мирного співжиття, тепер і на майбутнє. Нема сумніву, що така політична тактика корисна для українців під одною умовою: що і польський нарід, коли вже не в переважній більшости, то бодай у значній частині, буде держатись тої самої тактики.

ПОПЕРЕДНІ СПРОБИ НОРМАЛІЗАЦІЇ.

Українська політична думка по війні не вперше перед двома роками, пробувала стосувати тактику нормалізації у своїй практичній політиці. Поминаючи тут спроби тих людей, щодо яких не можна сказати, щоб мотиви їх акції були чисті, ідейні, — перша поважна спроба нормалізації українсько-польських відносин була по Народньому Зїзді Національно-Демократичної Партії в 1923. році. Бл. п. д-р Вол. Охримович поставив і перевів на тому Народньому Зїзді побіч резолюцій про наші державницькі аспірації і змагання, також наскрізь нормалізаційну резолюцію про територіяльну автономію українського народу в межах Польщі. Поставив він ту резолюцію без попереднього порозуміння з поляками, у площині боротьби українського народу за ці права, — але кожний розумів, що це була для нього і для українського загалу політична база для налагодження мирного співжиття обох народів. Але тоді ворожнеча між обома народами була засильна, рани з недавньої збройної війни були ще засвіжі, тому ця спроба не найшла апробати ні українського ні польського народу.

Другу спробу нормалізації підняв був бл. п. д-р Володимир Бачинський в осени 1926. р. Він робив її поза плечима зорганізованого українського проводу з польськими державними чинниками. Але його впливи серед українського громадянства були тоді вже замалі, а його здоровля заслабе, тому крім газетного шуму ці спроби не дали ніяких важніших політичних наслідків.

Одною з найповажніших спроб ввести в життя нормалізацію українсько-польських відносин була спроба в 1931. р. зараз після „пацифікації“. Поважна була ця спроба вже через питому вагу тих людей, які її заініціювали. З українського боку розпочав та очолював ту акцію бл. п. Михайло Галущинський, який тоді виконував обовязки голови УПР, отже повноправної представниці УНДО. З польського боку вів цю акцію бл. п. Тадей Голувко під патронатом тодішнього премієра польської держави Валеріяна Славека. Коли зважити, що Валеріян Славек у всіх важніших державних справах діяв за попереднім порозумінням з фактичним вождом польської держави бл. п. маршалом Йосифом Пілсудським, то можна зрозуміти повагу тодішньої спроби.

Причиною розбиття цеї спроби було, що польська громадянська опінія і польські кермуючі кола не вважали за потрібне вирішувати конфлікт двох великих славянських народів як рівні з рівними, тільки виключно під кутом власного престіжу. А що по обох сторонах діяли люди рівно чесні і з рівним почуттям відповідальности перед своїми і своїми партнерами, то початі переговори в короткім часі розбилися.

Як спробу висондувати грунт, чи можлива є нормалізація українсько-польських відносин, можна вважати і мою промову, виголошену в соймі 6. лютого 1935. р. Я поставив тезу нормалізації: територіяльну автономію в краю і спільну антисовітську плятформу. Мою пропозицію різко відкинув тодішній міністр внутрішніх справ на комісії сенату.

СЕРЕД ЯКИХ ОБСТАВИН ПРИЙШЛА ЗМІНА ТАКТИКИ?

Коли приходимо до спроби нормалізації зперед двох літ і тих наслідків, які вона викликала в українсько-польських відносинах, то слід перевести аналізу, серед яких обставин вона прийшла і які практичні надії привязувала до неї одна і друга сторона. На мій погляд, обставини для нормалізації, головно для нормалізації за обопільним порозумінням, не були для нас корисні. Положення наше на міжнародній арені погіршилось через зміну курсу на Совітській Україні та майже одночасний занепад поваги міжнародніх демократичних установ у західній Европі, всетаки сяк-так доступні для популяризації української справи.

Зате Польща скріпилась відважними спробами усамостійнитись у закордонній політиці. Коли брати під увагу внутрішню політику, то ми вже перед двома роками були дуже ослаблені. Націоналістичний рух (не кажу про терористичний, а про ідеольоґічний), який охоплював велику частину нашого не тільки молодого, а й старшого громадянства, був у наслідку грубих помилок націоналістичного проводу вже перед двома роками розбитий. Жертви не стояли в ніякій пропорції навіть до тих „успіхів“, що їх підносив націоналістичний провід і тому в народі настала апатія, зневіра й охота держатись і держати своїх найближчих осторонь політичного життя. Економічна скрута причинилась ще більше до зменшення боєвої та орґанізаційної активности широких мас громадянства. Природно, що цей відплив енерґії хвилевий, бо жива нація ніколи не може жити довший час в апатії. Наші леґальні, демократичні кола бачили знову труднощі для леґальної праці на всіх ділянках нашого національного життя, а остання виборча ординація грозила нам утратою і того терену леґальної боротьби, яким є польський парлямент. Ці арґументи й спонукали до зміни тактики без докладного розважування, чи даний момент для такої акції корисний, чи ні. А відносини у польському таборі не сприяли нормалізації. Вона приходила безпосередньо після смерти Йосифа Пілсудського, коли в польськім громадянстві йшло гарячкове пошукування нового авторитету, евент. з новими політичними напрямними, а при кермі держави опинились люди або переходові або припадкові, які не відразу вміли опанувати хаос, що витворився після втрати такої індивідуальности, якою був Пілсудський. Отже ті люди намагались власну позицію закріплювати при помочі українців, просто щоб удержатись на поверхні політичного життя. Вони не доцінювали українського життя ні в його теперішньому ні в його майбутньому. Природно, що серед таких обставин наша сторона не була рівнорядним партнером і наша простолінійність і [illegible] не знайшла відповідного чинника з другої сторони.

ВЕЛИКЕ НЕПОРОЗУМІННЯ.

Вже з самих початків нормалізації можна було запримітити, що заходить велике непорозуміння щодо поняття „нормалізації“ в українських і польських контрагентів. У. П. Р., яка імєнем У. Н. Д. О. заініціювала нормалізаційну тактику, сподівалася, що польський уряд, при допомозі польського громадянства, дасть українському леґальному світові, як рівнорядним громадянам польської держави, змогу повного, політичного. культурного і господарського

СТОМАТОЛЬОГ-ДЕНТИСТ
Д-р Ст. Дмоховський
ЛЬВІВ, УЛ. СИКСТУСЬКА Ч. 35.
Лябораторія рент.-технічна
год. приняття 9—12, 3—6.

розвитку; польська сторона гадала, що нормалізація є на те, щоб український світ власними руками здавив не тільки нелегальні прояви нашого життя, але, що найважніше, щоб український провід занехав і спонукав своє громадянство занехати всякі хочби і легальні засоби боротьби за нац. права, щоб апробував згори всі кроки уряду в українській справі і свою політику пристосував до волі й тактики політичних та адміністраційних чинників. Українська сторона сподівалася, що українці разом з поляками підуть у майбутньому визволювати Київ від нашого спільного ворога, московських большевиків, і тому нам потрібна сильна польська армія, та що тому повинні творитись зав'язки українських кадрів для майбутнього українського протисовітського війська. Польська сторона розуміла, що нормалізація вимагає від українців зректися всіх заходів для здійснення наших визвольних змагань, бо виключає право рішати про справи, з якими в'яжеться закордонна політика, має міністерство закордонних справ і польське громадянство. Це інакше розуміння нормалізації українсько-польських відносин, яке з кожним днем щораз виразніше виявлялось, мусіло довести вже до конфліктів і — коли буде й надалі проявлятись — мусить доводити до дальших конфліктів. Боюся, що вже нині є дальше від справжньої нормалізації, як перед весною 1935. р.

НЕВЕСЕЛІ ВИГЛЯДИ НА БУДУЧЕ.

Відповісти на третє з черги питання Хв. Редакції, який мій погляд на наслідки т. зв. нормалізації у внутрішніх українських справах, — незвичайно тяжко. Відносини в цілому світі сьогодні під політичним і господарським оглядом такі плинкі, події перевалюються з такою блискавичною скорістю, що навіть великі держави, які панували і керували долею світу, не можуть передбачити, що станеться в найближчих кількох роках. Далеко важче поставити політичну діягнозу недержавної нації, якої доля у великій мірі залежить від панівних посторонніх чинників. Тому ставити гороскопи на майбутність можемо лише настільки, наскільки події будуть мати нормальний хід і напр. не спонукають держави, в якій живемо, змінити тактику супроти нас з відповідними наслідками для тактики нашої. Тільки з такими застереженнями можна приступити до розгляду наслідків нинішньої нашої політичної дійсности на найближчу майбутність.

Гороскопи наші, на мою скромну думку, невеселі. Спроби нормалізації з 1935. р. уважав наш нарід за політичний опортунізм, а політика опортунізму завжди мусить мати реальні наслідки. Коли ж тих наслідків нема, народні маси такої політичної тактики не апробують і починають шукати інших шляхів. Як я сказав вище, націоналістичний рух у нас заламався і методи націоналістичного проводу не захоплюють уже широких кол нашого громадянства. Нарід стає невдоволений і з легальної і з нелегальної політики зорганізованих українських проводів, і через те маси починають опинюватись у сліпому кутику. А політика сліпого кута — це звичайно політика катастроф. Починають доходити вісти з краю про зріст комунізму. Ще перед 10 роками цілий український нарід, всі українські політичні угрупування розпочали безпощадну боротьбу з комунізмом у свому нутрі. Ця боротьба мала успіх і здавалося, що поза платними агентами Комінтерну у нас комунізм, як ідейний рух, перестав існувати. Колиб він тепер почав знову наростати під впливом невдоволення мас з теперішньої нашої української дійсности, то булаб це одна з найбільших катастроф, яка може стрінути нашу націю в теперішній часі її політичної і культурної кристалізації. Бо комунізм невдоволених у нас мас — це не оплачуваний комунізм, це навіть не соціяльний комунізм, а це може й ідейна політика розпуки, це політичний русофілізм, який стає впоперек змаганню нації до визволення з-під московської окупації України та який наше змагання бути співвинником західної культури хоче звернути до співпраці з культурою нинішньої азійської Московщини. Був би це наворот до наших внутрішніх відносин з другої половини минулого століття. Не хочу перебільшувати цієї небезпеки, але вона накидається автоматично, просто через існування відвічної української дилеми „Польща чи Росія“.

ХІД ПОЛІТИКИ І ЗАВДАННЯ ПОЛІТ. ТАБОРУ.

На четверте питання, який мій погляд на хід української політики за минулі два роки, я відповідати не хочу і не буду, раз, що вважаю ці речі другорядними, подруге, що мій погляд на цю справу маю змогу висловлювати в організаційних рямцях партії.

За останнє питання, які завдання стоять перед українським національно-політичним табором, уважаю питанням суттєвим і думаю, що всі люди, які цікавляться анкетою Хв. Редакції, на відповідь на це питання звернуть найбільшу увагу. Можуть бути думки, що нині в українському національним таборі все добре, отже треба тільки сильної організації біля проводу, а все буде добре. Я зазначив, що того оптимізму не маю. Зазначую, що не маю сумніву, що український нарід і теперішній політ. провід в найкращій вірі пішли на спробу нормалізації, на жаль не стрінув доброго грунту і не осягнув тих конкретних успіхів, яких нарід сподівався. Завдання, які стоять перед нами, для мене ясні. Всі українські політичні угрупування, які стоять на національному грунті, мають одну і ту саму засадничу точку програми; ніодна партія за останніх 20 літ її не змінила і не бачу ніяких причин цю програму змінювати. Одначе не тільки цілі, але й засадничої політичної тактики, яка веде до осягнення тої цілі, ніодна партія, принайменше програмова, не змінила. А тактика ця лежить в оперті на довіря і на силу власного народу. Коли маємо чесну програму і ясну тактику, то вихід з кожної ситуації можливий. Ми можемо помилитися в поодиноких ходах, у поодиноких політичних „потягненнях“, але коли ми переконалися, що хід був помилковий, то мусимо у наших програмах і тільки в них шукати виходу на правильний шлях. Ми надіялися, що Польща допоможе нам створити тут таку силу, такі тривкі вартости, які промінюваліб по той бік Збруча та допомоглиб визволити тамошніх українців. Але видно, що в інтересі польської держави не лежить ангажуватися в утворенні у нас такої сили. І ми не маємо ні права, ні обов'язку, ні змоги переконувати когонебудь проти його волі в доцільности спільноти наших інтересів. Ми мусимо самі **творити**, коли не матеріяльні, то бодай моральні вартости серед свого громадянства, які у відповідному моменті моглиб дати силу для визволення нації. Мені здається, що ніхто нині не знає, коли — та ще важніше: між котрими народами прийде до збройного зудару. Не є виключене, що держави, які сьогодні належать немов до протилежних таборів, як напр. Німеччина і Совіти, можуть разом з іншими диктатурами станути супроти держав з демократичним світоглядом. Ми мусимо, як це зробив маршал Йосиф Пілсудський, „усамостійнитись“ і нашу силу і наші симпатії пристосувати до інтересів нації. У нашій політиці внутрі польської держави ми хотіли і хочемо працювати в згоді з державою і польським громадянством, хочемо виконувати всі обовязки, які вкладає кожна держава на своїх громадян, але хочемо мати і всі права, які мусить мати кожна нація для свого розвитку. Ми будемо виконувати наші громадянські обовязки без огляду на відношення до нас польських урядових чинників чи польського громадянства, але ми не будемо просити в нікого підтримки наших змагань, у нашому гоні до розвою наших національних інтересів на всіх ділянках нашого національного життя. А коли непокликані чинники будуть всупереч конституції і законам ставляти перепони, ми мусимо станути зорганізовано до боротьби за належні нам права. Польське громадянство на наших етнографічних територіях відмовилося в цілій низці з'їздів і резолюцій від співпраці з нами та згуртувалося до боротьби проти поширення наших національних вартостей. Нам слід також згуртуватися і станути до зорганізованої боротьби за ті права і цінности. Українське громадянство мусить стати зорганізоване, виробити нові напрямні нашої тактики у вірі в силу власного народу. Треба скликати всіх людей з національного табору доброї волі, яким інтерес нації лежить на серці, без огляду на партійну приналежність, та устійнити найбільш підхожі в теперішню хвилину норми української легальної політики. Треба також за всяку ціну приспішити скликання Всеукраїнського Національного Конгресу, який устійнив би напрямні нашої політики для осягнення нашої оконечної мети. Коли народні маси побачать правильність тактики і згоду на верхах, то нема сумніву, що підуть зорганізовано і здисципліновано за проводом нації. Цим шляхом ми дійдемо напевне до нормалізації українсько-польських відносин. Віднискаємо ціну собі і тим самим і нашу ціну у польської сторони. Взаємна пошана може бути тільки між рівно сильними і рівно вартісними сторонами.

Д-р Дмитро Левицький.

Ф. АЛЯХНОВІЧ. 8

7 ЛІТ НА СОЛОВКАХ.

ЕТАП.

Як призначеного до етапу, вивели мене до іншої вязниці т. зв. Допру, де перший раз стрінувся я у спільній келії з кримінальним елементом. Нас всіх мали вивезти на острови Білого Моря.

Політичні вязні зібрані в одній келії з кримінальними злочинцями, переживали, завдяки таким сусідам, не дуже приємні хвилини: злодії не тільки обкрадали нас серед ночі, але і в день почувались господарями в келії та погрожуючи ножем, грабили майно „фраєрів“, значить політичних вязнів. Скарги до вязничної влади не тільки що не давали ніяких успіхів, але той що жалувався виставляв себе на криваву пімсту.

Вкінці по двох тижнях побуту в Допрі вирушили ми етапом на місце призначення.

Уставлені перед воротами вязниці, з клунками на плечах і окружені конвоєм, почули ми зперше традиційну пересторогу команданта конвою:

— „Іти серединою вулиці, не розмовляти, не оглядатися на боки, негайно виконувати всі доручення. При найменшій спробі втечі, кожного жде без перестороги куля в лоб!

Рушили ми на залізничий двірець. Ократовані вагони. Знову тісно й душно. Перший етапний перестанок — це Орша. Знову кількатижневий побут зі злодіями й розбійниками. Відтак Витебськ, також довший побут у таких самих умовинах, дальше Ленінград і звідти вже безпосередньо на місце призначення: до соловецького табору, що його в скороченні називали „Слон“ (Соловецкіе лагери особаво назначенія — соловецький табор окремого призначення).

Була вже зима.

ПОПІВСЬКИЙ ОСТРІВ.

Приїзд до табору.

По трьох добах їзди з Ленінграду, поїзд наближався повільно до стації Кемі, мурманського залізничого вузла.

Що нас там жде? Які умовини? Праця? Та яка праця? Чи будемо у вязниці під ключем, чи матимемо змогу свобідного руху.

Ніхто з нас нічого не знав.

Через вікна бачили ми якісь склади дерева, копиці уложених дощок — продукція якихсь недалеко положених тартаків, якісь постаті в сірих одягах. Чи це може наші будучі товариші каторжники?

Поїзд станув. Команда: виходити з вагонів! Двигаючи на плечах клунки виходимо на залізничі рейки.

Гострий північний вітер крутить снігом.

Ранок.

Ведуть нас. Два кільометри дороги. Кільчасті дроти. Сіре небо. Сіре море, що зливається з небом на сірому небосклоні. Деревляні шопи. Це бараки — наші будучі мешкання. Ми на т. зв. Попівським Острові, який получений зі суходолом тамою. Вітер, що крутить снігом, виголює скельний грунт без ніяких слідів рослинности.

Вводять нас до якогось чотирокутника перед одним бараком, окруженого колючим дротом. При воротах будка вартового. Речі велять нам зложити під стіною будинку. Лунає військова команда:

Від правого відчисли!

Не конче добре там воно йде. Дзвонячи зубами з холоду, викрикуємо захриплими голосами:

Зави[illegible] свої ощадности
дозвольте їм працювати творчо в
Пром-Банку
Львів, ул. Гродзіцьких 1. I. п.
Тел. 292 15. П. К. О. 506-778.

Польща інтервеніює у Ватикані

У СПРАВІ „ВАВЕЛЬСЬКОГО КОНФЛІКТУ".

Тому, що після листа архиєп. Сапіги польський уряд не змінив свого становища до „вавельського конфлікту", польський шарже д/афер при Ватикані дістав наказ знову інтервеніювати. У цій самій справі приняв учора мін. Бек папського нунція Кортезія.

„Експрес Поранни" довідується, що у своєму листі архиєп. Сапіга не дав президентові сатисфакції, лише увійшов у полеміку з побажаннями президента й урядовими заявами.

—o—

Довкола інтервю б. премієра Бартля.

СПРАВА ПІДЕ ДО СУДУ.

Польський журналіст Зайнфельд, якому проф. Бартель закинув сфальшування інтервю, оголосив у варшавській пресі заяву, в якій стверджує, що надруковане інтервю ріжниться від спростування Бартля лише формою, не змістом. Зрештою Зайнфельд не надрукував усього, що йому сказав Бартель.

З огляду на обидливий тон спростування Зайнфельд заскаржить Бартля до суду за зневагу.

Великий вибір!
Ковдри — матераци, нові шлюбні виправи. Капи — фіранки, ПОДУШКИ з ПІРЯ
Цінники дарок і оплачені
Антін Петрушевський
(давнише Корэльницька ч. 6).
тепер тільки **Львів, вул. Галицька ч. 20.** — **Тел. 213-33.**
Ціни фабричні!

Земельний устрій на Радянській Україні.

Два останні засідання Економічного Семинара Українського Наукового Інституту в Варшаві — на прикінці м. м. — присвячені були читанню другої частини праці Гліба Лазаревського, про земельний устрій на Радянській Україні та науковій дискусії над цією працею.

Як пригадують собі читачі „Діла" (див. ч. 113. з 26. травня ц. р.), в першій частині п. Лазаревський розглянув найбільш поширену на Радянській Україні форму землекористування— колгоспу. Економічне значіння інших форм, розглянених у другій частині праці Г. Лазаревського, без порівнання менше. Проте зібрані Г. Лазаревським вістки про одноособові господарства та радгоспи, кидають багато світла на напрямні большевицької аграрної політики на Україні.

Одноособових, несколективізованих господарств залишалося в усій У .С. С. Р. по день 1. січня 1935 р. 381.638. Вони займали земельну площу меншу як півтора міліона га (колгоспи мають в УССР. 35 міліонів га). Від того часу кількість одноособових господарств зменшилася, але докладних даних про це нема. За даними 1934 р. найбільший відсоток одноособових був у прикордонних районах київської та вінницької области. Це свідчить, що в прикордонній смузі влада боялася дратувати селян накиданням колективізації. Але є вістки, що ці обставини в останніх роках значно змінилися: офіційно переведено т. зв. „воєнізацію" прикордонної смуги, в багатьох місцевостях цієї смуги поселено колишніх червоноармійців з інших країв Союзу.

Цей факт, що одноособові господарства досі ще істнують, дуже дивний, коли взяти під увагу важке становище одноосібників, що на кожному кроці мусять відчувати своє становище громадян другої кляси. Господарями в нашому розумінні не можна їх назвати. Нова конституція потвердила для колгоспів право безречинцевого користування з землі, що майже рівняється праву власности (розуміється, власником є колгосп, а не колгоспники). За одноосібниками земля правно незакріплена, їх землекористування залежить від найменших примх нижчих органів державної влади. Сучасне радянське право допускає тільки одноособове землекористування як виняток.

Помилявсяб той, хто думав би, що одноосібник є у свому господарстві значно більше „незалежний", як колгоспник. Він залежить у своїй господарці від органів адміністративної влади, що накидають йому „твердий плян": скільки, чого і як має засіяти. „Недовиконання" засівного пляну загрожене карами.

Одноосібники несуть ті самі тягарі, що й колгоспники, невиконання цих тягарів загрожене для них гострішими ніж для колгоспників репресіями. Напр. молокодостава одноосібників — 170 л. молока від кожної корови річно (колгоспники здають по 110 літрів). Мясодостава — в 1934 р. 40, а від 1936 р. вже 60 кґ. мяса від двору, незалежно від маєткового стану і скількости худоби чи дробу. Достави збіжжя також дивують своїми високими розмірами. Доходить до таких абсурдів, що напр. одноосібники бобринського району одеської области здавали в 1934 р. по 5,7 сотнарів пшениці з га (при пересічному для УССР. врожаї пшениці в 1934 р. — 6,2 сотн.).

Від 1932 р. колгоспи мають право користати з коней та інвентара одноосібників для своїх сільсько-господарських робіт. Опір одноосібника проти такого користання заквàліфіковано як злочин. Умовини забезпечень та оподаткування для одноосібників дуже важкі. Допікає й „мірчук": за таємне мелення збіжжя в ручних жорнах передбачені кримінальні кари.

На превелике диво, навіть у дуже недавніх енунціяціях совітської влади знаходимо згадки не тільки про одноосібників, але й про **куркулів**. Ці згадки можуть торкатися тільки якихось **нових** куркулів, а не якихось чудесно збережених залишків давнішого заможнього селянства. Довго істнувати в куркульському стані неможливо. На господаря, визнаного офіційно за куркуля, накладають тягарі, які значно перевищують його прибутки, „виконати" їх він невсилі, хоч би й віддав усе чисто, що має. А за невиплату податків куркулів притягається до **судової** відповідальности (2 част., ст. 58 К. Код.). Кара — позбавлення волі на речинець найменше одного року і конфіската всього або частини майна.

Важко собі уявити, щоб одноосібники в сучасних умовинах мали змогу занадто „обростати пірям" і ставати справжніми куркулями. Нагінка на „куркулів" служить, мабуть, тепер тільки до легкого та швидкого нищення поодиноких, невигідних для влади, одноосібників.

Варто порівняти сучасне становище одноосібників з деклєраціями та законами большевицької влади з часів воєнного комунізму, коли влада дуже запобігала симпатій селянства. Правда в 1919. р. харківський уряд зазначив, що радянська влада сприятиме матеріяльно й культурно **товариському** обробленню землі, але одночасно обіцяв, ще ця влада не буде приневолювати

Важне для тих, що купують срібло
Фабрика срібних виробів
Д. Л. Нойман — Львів
Тільки **КОХАНОВСЬКОГО 21.** Тел. 206-74.
звертає увагу заінтересованих, що її взори срібла нею проектовані і засоблені у фабричний знак та напис фабрики, а подібні взори продавані в торговлі без цього знаку є лише невручними копіями її оригінальних моделів. Дістанете у Львові лише безпосередньо у фабриці та у всіх більших ювилерських крамницях у цілій Польщі.

— Перший!

— Другий!

— Третій! і т. д.

— Зле! Від початку ще раз: перший, другий, третій...

Поучають нас, що на привіт: „Здраствуй карантінная рота!" (Здорова сотня на кварантанні) — маємо відповісти всі однозгідно, як один муж:

— Здра!!!

Вигукуємо оце „здра!" Зле! Ще раз. Зле! Не рівно — хтось спізнився. Знову: „здра!" Знову зле. Хтось зверещав за скоро. Виявляється, що по вислуханні привіту треба набрати до легенів якнайбільше воздуху, видержати двосекундову павзу і щойно тоді...

Ще раз. Ще зле. І відтак знову: „здра!" Ноги скостеніли від зимна. Вуха мерзнуть. Лиця бородатих селян покрилися соплями леду. Наші клунки щезли вже під верствою знігу, що постійно паде. Наші інструктори зміняються по черзі: одні йдуть до бараку загрітися, інші заступають їх місце.

Появляється вижча „влада" — староста табору, також вязень. Здоровить:

— Здраствуй, карантінная рота!

— Здра!!!

Зле! Зате веліли нам пів години без перерви верещати: „здра!". Дехто захрип. Верещали те „здра" нелюдськими голосами, щоб укінці вдоволити своїх наставників. Все ще зле. Мабуть не йде про якість, але про скількість цього „здра".

Відтак виголосили гостру промову, в якій зазначили, що ми в таборі, де першим обовязком кожного з нас буде совісна праця, де викрути від неї будуть гостро карати, де треба безкритично виконувати накази влади і інші подібні вязничні теревені.

Відтак — знову „здра", знову „відчисли!" — і так до вечора.

В бараках.

Вкінці перемерзлим, виголодженим і перемученим дозволили нам вигребати зі снігу свої річи і ввійти до бараку.

Здавлена людська маса кинулась бігом до бараку, займаючи місце на причах. Хоч причі були поверхові, місць не вистало. Командант і його помічники (також усі вязні), інтервеніюють: укладають нас тісно, одного при другім, помагають собі при тім копаючи впертих чобітьми. Лежимо боком не маючи змоги навіть ворухнутись. Обернутися на другий бік можна тільки спільно, порозумівшись із найближчими сусідами.

Дехто зліз із прич та гріючися при залізних печках, які огрівали шопу, їв привезені зі собою харчі. Всі тужили до кипятку, та дістали ми гарячу воду не швидко і то в обмеженій скількости, бо Попівський острів не має своєї води. Привозять її у бочках із віддаленої 10 км. Кемі. За чайник кипятку платили по кілька рублів, що в 1928 р. було доволі поважною сумою.

Ми були такі стомлені, що небавом майже всі заснули на своїх прічах камяним сном.

До роботи!

Раптом серед ночі збудили нас: до роботи!

Що за мара! До якої роботи? Зриваємося якстій, бо копняки не щадять повільних. Виганяють нас з бараку на сніг. Ясна, морозна, зоряна полярна ніч. По небі миготять якісь ясні імлисті облачки. Гине один, небавом зявляється в іншім місці другий. То знову миготять по небі якісь світляні смуги. Видається, що ми є свідками творення нових світів. Це північна зоря розяснює небо.

(Продовження буде).

УКРАЇНСЬКА ЩАДНИЦЯ
в Перемишлі Косцюшка ч. 5,
це єдина
Українська Каса Ощадности,
якої ощадностеві книжечки мають
право пупілярности.
Провадить всі банкові чинности.
Чекове конто П. К. О. 144.755. 4—4

населення до тої чи іншої форми оброблення землі. В пізніших законах нераз потверджувано, що трудові селянські господарства залишаються ненарушні.

Стільки про одноосібників. Радгоспи — це державні мастки, що в них роля призначеного владою директора цілком відповідає ролі давнішого панського мастку. Розріжняємо радгоспи зернові, молочно-мясні, свинорадгоспи, вовнорадгоспи і т. д. На першого січня 1935. р. на території УССР було 776 радгоспів з земельною площею поверх чотирьох міліонів га. Працюють у радгоспах наймані робітники, крім постійного персоналу, також робітники сезонові та тимчасові зпоміж одноосібників та околичних колгоспників. Статистичні дані про радгоспи насувають кілька цікавих спостережень. Нпр. у 1933. р. зменшилася кількість партійних працівників у радгоспах України до 367.000 осіб (у 1932. р. було їх 646.000). Це був наслідок енергійної „чистки". Часи тоді на Україні були дуже бурхливі, а комуністичний світогляд легко вивітрював з людей, що мали змогу близько придивитися до селянської недолі. Саме в 133. р. утворено в радгоспах політвідділи, що істнують у них досі.

Радгоспи діставали найкращу землю. Поводились із ними як з „фабриками" збіжжя, мяса і т. д., як найвищу, „передову", найбільше бажану форму соціялізації сільського господарства. Несподівану зміну приніс 1936 рік. На основі закону з 14. липня значну частину радгоспних земель віддано колгоспам. Внаслідок цієї реформи від радгоспів УССР відібрано більш, як міліон га. Це вказує, що в праці радгоспів совітська влада розчарувалася.

В січні 1937 р. нарком фінансів УССР Рекіс, з приводу переходу 215 радгоспів з-під влади уряду СССР під владу уряду УССР зазначив, що ці колгоспи передано урядові УССР з великими дефіцитами, і домагався, щоб уряд СССР ці дефіцити вирівняв. Нарком фінансів СССР Гринько поставився до цього домагання дуже неприхильно, заявив, що воно не відповідає совітському законодавству.

Таким чином колгоспна форма перемагає на цілому фронті, бо для влади вона найвигідніша.

Всі інші форми землекористування не грають великої ролі. Мало що залишилося від колишніх „відділів робітничого постачання" і „кооперативних господарств". Це були городи і тваринні фарми, що їх закладали при містах поодинокі фабрики та споживчі кооперативи, щоб прогодувати сяк-так у голодні для міст роки своїх робітників та клієнтів. Інші форми землекористування, як земельні уділи шкіл і лісової сторожі, досвідні поля, індивідуальні робітничі городи в містах і т. ін. охоплюють міліон га та вільний державний земельний фонд двісті тисяч га.

В дискусії над працею Г. Лазаревського, що викликала серед учасників семинару виїмково велике зацікавлення, виринуло багато цікавих питань. Докладно розглянено всі труднощі, на які натрапив би перехід (серед змінених обставин) від колгоспної форми замлекористування до інших форм, що більше відповідалиб інтересам та бажанням українського селянства.

Б. Ольхівський.

Генеральний страйк париських кельнерів.

Провід синдикату персоналу готелів, кавярень і ресторанів взиває своїх членів до генерального страйку, тому, що готелі не ввели 40-годинного тижня праці. Підприємства, які це зроблять, можуть працювати.

Вчора в год. 21. персонал більшої частини ґастрономічних заведень покинув працю; деякі з них залишились отворені, власники самі обслуговували гостей. Страйкарі демонстрували перед тими льокалями, поліція інтервеніювала.

Через свою знамениту якість здобули
ПАПЕРЦІ і ТУТКИ (ГОВНОВАТКИ)
„КАЛИНА"
СОТНІ-ТИСЯЧ ВІДБОРЦІВ.

Ультимат Франції до комітету неінтервенції.

Французький уряд повідомив в понеділок комітет неінтервенції, що у вівторок буде зліквідована контроля кордонів здовж еспансько-французького кордону та буде облегчене виконування праці обсерваторам.

Колиб одначе умовини, подані Францією комітетові неінтервенції були приняті, контролі на французькім кордоні не припинять.

—o—

Нова офензива національних військ.

Кореспондент Аваса повідомляє: По триденнім сильнім опорі червоних відділів на мадритськім фронті та по їх розпучливих протинаступах, нац. відділи перейшли до контрофензиви такої сильної, як і попередня акція червоних відділів. На становищах здовж ріки Ґвадарама, значить на захід від Махагонда, аж до Вілля Віціоза де Одон, повстанці атакували безупину крила мадритських частин, які під кінець дня мусіли відступити на правий беріг ріки, менш більш на 1.500 м. Наступ повстанців, який тривав до пізної ночі, поставив неприятеля перед загрозою окруження.

Головна нац. кватира повідомляє, що страти, які потерпів противник від початку офензиви на захід від Мадриду і під Усерою є 3.000 вбитих і к. 6.000 ранених.

—o—

НЕЙЛЬ ЛЬОН.

Жінка двох чоловіків.

Ще сьогодні, хоч уже багато часу минуло від тієї події, не можуть все ще таки мешканці вул. Городової зрозуміти, чому Сімон так погано поступив зі своєю жінкою.

Сімон оженився з вдовою по Форді. Її перший муж був моряком на торговельнім кораблі, який затонув коло Рогу Доброї Надії.

Сімон був із професії столяром, а з вдачі спокійним чоловіком, без ніяких поганих налогів. Навіть від файки відвик по шлюбі. Очевидно, жінці віддавав цілий тижневий заробіток. В суботу пополудні помагав їй пратати, чистив черевики, вікна, кухонне начиння, в середу відносив до прання білля, а в суботу вечором ішов з жінкою на ринок і носив за нею торбу зі закупами.

Пані Сімон була надзвичайною ґаздинею, яка навіть і зі скромних заробітків свого мужа вміла щадити. Правда — її чистота була іноді клопітлива, — кілько разів вертав домів, чекала на нього під дверима і пригадувала йому, що негайно мусить скинути черевики. Коли він мився, вважала, щоб не обтрискав стіни, а коли іноді трапилося йому таке нещастя, то мусів тоді вислухати довгої й нудної проповіди.

Коли Сімон ішов купувати новий одяг, ішла з ним, очевидно, до кравниці, щоб його там не обманули. Одного дня навіть сама купила кілька решток жахливого кольору й сама взялася шити. Прикроїла мужові убрання й на неділю було воно готове. Не можна було сказати, щоб воно було дуже вигідне. Кілько разів він сідав, давили його закладки і шви тріщали підозріло. А зайве хіба додавати, що його товариші мали чимало радости з приводу того убрання.

Одного вечора був він сам в дома. Жінка вийшла за орудками. Помив він посуду й уставив її в креденсі та в задумі оглядав нову пару штанів, що висіли над дверима спальні. Пригадував собі злобні натяки товаришів і кипів у ньому гнів. Згодом глипнув на ворота дому й запримітив, що вони відчинені. Цього жінка не терпіла. Отже вийшов, щоб зачинити ворота.

Та оце перед воротами стояв якийсь чоловік, який цікаво розглядався. Огорілий від сонця гість тримав руки в кишенях. На голові мав моряцьку шапку. Побачивши Сімона, запитав:

— Чи пані Форді дома?

Сімон подивився на нього счудований.

— Думаю б. пані Форд, тепер називається вона Сімон — додав гість.

— Ні, — відповів Сімон — вийшла.

Запримітивши, що Сімон забирається зачинити двері, чужинець представився як Боб Форд. Прийшов він, щоб побачитися зі своєю жінкою. Тому що її не було, попросив Сімона на хвилинку розмови.

Розглядаючися по помешканні сказав він:

— У вас зовсім приємно. А оце крісла, що колись були мої. Багато чоловік пережив, корабель розбився, а мене забрав німецький вітрильник до Сан Франціско. Кілька років мусів я боротися, щоб здобути собі трохи грошей. І тепер прийшов я, щоб побачитися із своєю жінкою.

— Вона не любить, коли курять — замітив Сімон.

— Знаю про те, адже я знаю Анну, чи ви також мусите чистити вікна?

— Очевидно, помагаю їй — сказав Сімон затурбовано.

— Волосся певно теж стриже вам сама і я заложився би, що теж сама шиє вам одяг... Ну, але час минає... Бачу, що з вас порядний чоловік... Дайте мені 5 фунтів і я піду собі.

— Не хотів би я стояти між вами й вашою законною жінкою — заявив Сімон — тому відступлю з місця.

— Ні, ні! — непохочував Форд — згоджуся навіть на 3 фунти, адже мушу знову почати боротьбу з життям і навіть не побачу своєї жінки. Отже 3 фунти? Згода? Хіба дешево?

— Не тільки дешево, але навіть чесно — заявив Сімон — одначе не хочу використовувати вашої шляхотности... — І з цими словами звернувся до дверей.

— Стій — закликав Форд. — Призадумайтеся! Не будете мати дому, не будете мати жінки... Не будемо хіба сваритися — скажім два фунти, хай буде фунт... Хіба фунт зможете десь витріснути. В найгіршім випадку продасьте годинник.

Раптом до дверей хтось застукав

— Хто це? — запитав боязливо Форд.

— Зараз подивлюся — відповів Сімон і вийшов.

Крізь вікно доглянув Форд жіночу постать. Через відхилені двері кімнати почув він такий добре знайомий голос.

— Куди ти йдеш без капелюха? — питав ще цей голос.

— Там у помешканні є хтось, увійди, Анно — відповів Сімон.

Форд побачив ще як Сімон біг без капелюха вулицею. Жінка стояла у дверях і дивилася счудована за ним.

Не думаючи багато Форд смикнув теж крізь задні двері, перескочив пліт і втік.

По обох чоловіках чесної Анни і слід застиг, а всі сусідки дивуються ще й сьогодні, як міг Сімон покинути свою кохану жіночку.

ЗА ОБЄДНАННЯ КАВКАЗУ.

Велика російська революція принесла моду на федералізм. Довгі часи обговорювано всякі можливі проєкти перебудови цілої російської імперії на федеративних основах, доки „обставини не змусили" поодинокі народи попрощатися з рожевими мріями про співжиття вівці з вовком, упляхотненим демократичними ідеями. Менше розвинені етнічні групи поза федерацію не виходили. Крім того поодинокі державні новотвори обєднувалися федеративними вузлами у всяких можливих комбінаціях: ми стрічали там союз козацький, верховинський, козацько-верховинський.

Та одиноким з цих обєднань, яке приняло поважні форми і не залишилося на папері була закавказька федерація, що обєднала Грузію, Вірменію і Азербейджан. На цю релятивну стійкість закавказької федерації без сумніву вплинула геополітична єдність Закавказзя, хоча й сам спосіб утворення федерації був важний: закавказька федерація повстала не як вислід договору, лише спонтанно. Незалежне Закавказзя прийшло на світ як федерація. Воно еманципувалось рівнобіжно з тим, як слаб уряд Керенського. Після большевицького перевороту Закавказзя практично жило незалежним життям, але формально проголосило незалежність щойно у квітні 1918. р. До того часу Закавказзя терпеливо вичікувало всеросійської конституанти („Учредительного Собранія"), що мала окреслити місце нових держав у демократичній Росії.

Та довго обєднане Закавказзя не втрималося. На цю слабу, бо новонароджену державу гострила собі зуби Туреччина, що рішила здорово обкроїти територію обох християнських країн Кавказу — Грузії та Вірменії, крім того піддати їх вповні під свій вплив. Вірменам і грузинам важко було боронитися проти турецького імперіялізму, бо третій народ Закавказзя — азербейджанці, народ турецького походження і мусулманського віроісповідання, і не думав боротися проти братньої Туреччини; тим більше, що вони потребували турецької помочі, щоб увільнити свою країну від большевиків.

При такій розбіжности інтересів закавказька федерація розлетілася небавом, у травні 1918. р., Азербейджан залишився під турецькими впливами, Грузія оборонилася від турецького імперіялізму при допомозі Німеччини.

Та з хвилиною, як Туреччина програла війну, взаємини між Грузією та Азербейджаном ставали щораз то більше дружні. В обличчі денікінської загрози обі держави заключили оборонний союз. Зате Вірменія вповні відчужилася від своїх сусідів, орієнтуючись на Денікіна. У порозумінні з ним вірмени викликали війну з Грузією, а вірменсько-азербейджанські граничні бої майже не вигасали. Вірменська меншина у Грузії співділала при наступі Денікінові, вірмени помогли большевикам заволодіти Азербейджаном.

Не диво, що й на еміграції вірмени тримаються осторонь кавказьких народів та взагалі народів, поневолених большевиками. Зате у близькі взаємини з грузинами й азербейджанцями увійшли північно-кавказькі верховинці, яким Азербейджан і Грузія помагали ще 1919. р. боронитись проти Денікінського наїзду.

Політичні групи, що гуртуються довкола б. урядовців цих трьох кавказьких держав здавна співпрацювали з еміграцією інших поневолених большевиками народів. 1934 р. вони підписали у Брюсселі договір, обєднуючи свої визвольні змагання та постановляючи після визволення трьох країв обєднати їх у конфедерацію куди могла би вступити також і Вірменія.

Треба признати чимало політичного розуму й рівноваги грузинському й азербейджанському урядові, які не дали себе покермувати сентиментові — традиційній ворожнечі з вірменами, лише залишили фірточку для Вірменії, зясовуючи собі, що ця країна, хоча й виходить поза Закавказзя, географічно тісно з ним звязана. Куди тісніше як країна верховинців Північного Кавказу, що відділена від Закавказзя непрохідимим гірським ланцюгом, зате геополітично й економічно належить до Підкавказзя. Не диво, що за минулий революційний період держава верховинців не увійшла до закавказької федерації (хоча таку можливість брали під увагу), зате обєдналося з козацькими державами у донсько-кавказький союз.

Які є вигляди на здійснення кавказької федерації у майбутньому? Без сумніву, вона має перед собою деякі труднощі. Крім ріжниці віроісповідання, раси й інтересів, що розвалили федерацію 1918 р., треба взяти під увагу нелегке питання розмежування між кавказькими державами, з огляду на широкі спірні простори з мішаним населенням, до яких дві або і три держави мають претенсії, покликуючись на історичні права, економічні інтереси і т. д. Як це ми згадали, в недавньому минулому, лиш Азербейджан і Грузія не роздмухували своїх граничних спорів, зате справа розмежування цих двох країн з Вірменією доводила до збройних конфліктів. Крім цього у майбутньому не легко буде провести границю між Грузією і державою північно-кавказьких верховинців, яка видвигає претенсії до двох земель, що належали до Грузії і звязані з нею географічно: до Абхазії закатальської округи.

Та сумний досвід минулого державницького зриву і важке большевицьке ярмо переконали закавкаські народи, що необхідно залишити дрібні сусідські спори, коли йде боротьба на життя і смерть за незалежність, за істнування. Як пише преса кавказької еміграції навіть вірменсько-азербейджанські антагонізми втратили останніми часами свою гостроту. Політичний провід кавказьких народів зясовує собі, що відокремлене істнування невеличких кавказьких держав насуває поважні труднощі оборонні, митні, лучбові, що найбільша грузинська пристань Батум становить „вікно у світ" також для Азербейджану й Вірменії. Слід припускати, що ця свідомість єдности цілей та інтересів переможе льокальні антагонізми і що у майбутньому визволене Закавказзя обєднається вузлами конфедерації а то й федерації.

З українського становища мусимо зичливо глядіти на змагання до обєднання закавказьких народів. Якщо вони увінчаються успіхом, наші південно-східні сусіди не втрачуватимуть енергії на сусідські спори, лише станутъ побіч нас на протимосковському фронті як сильний, вірний союзник.

Б. Галайчук.

НОВИЙ КИТАЙСЬКО - ЯПОНСЬКИЙ АЛЯРМ.

Агенція Райтера повідомляє, що вчора Пекін знову заалярмувала вістка, що японські війська, які евакували смугу Ванпінгу, до неї вертаються. 600 японських вояків з артилерією і повзами наступають з Фентай у полудневім напрямі.

Великий Театр	Нині гостинний виступ Театру Атенеум **„Возьний і міністр"** зі Стефаном Ярачом	Великий Театр

Японія домагається відшкодування.

Представник японської амбасади в Нанкіні заявив китайському віцеміністрові закордонних справ, що Японія застерігає собі право до відшкодувань за інцидент у Мокушіяо. Віцеміністр відповів, що китайський уряд за це не відповідає.

Купуйте косметичні вироби української фабрики **„МЕРІДА"!!!**

А. ЧЕРНЕЦЬКИЙ.

На слідах Маркіяна...

3

За часів побуту в Бережанах о. Т. Павликова переходили через місто російські війська, вертаючи по здавленні угорської революції, та показували мешканцям здобуті повстанчі табори.

Може ця подія, як і неприхильне становище супроти українців місцевих поляків та боротьба з ними в гімназії, спонукали о. Т. Павликова схилитись до московських симпатій, хоча — як згадує в своїх споминах д-р Кость Левицький, — заявляв о. Павликів, що він не москаль, дарма, що належав до лідерів староруської партії.

З відходом о. Павликова з Бережан наступає національний занепад. Заведено знову спільні богослуження гімназистів в костелі від 1858. р., на що згодився навіть гр.-кат. парох.

Та всетаки і за неприхильної нам ери намістникування Вацлава Залеского, який спинив розвиток української мови в школах, учителі українці в бережанській гімназії як тільки могли, так поширювали і підтримували народнього духа серед своїх учнів.

Свідоцтвом цього — це спомини пок. Григ. Кузьми (1853—58), який каже, що: „катехит о. Яримович при викладах з релігії згадував про події з незнаної в той час нам української історії, що мене просто поривало і почуття патріотизму в мені будило і той спасенний вплив не позістав без наслідку, бо приїхавши додому ділився я з братами своїми відомостями і в них патріотичного духа защіплював".

60—70. роки минулого століття — це скріплення польського патріотизму, доба підйому, повстання 1863. та його великого впливу й на бережанську гімназійну молодь, яка масово спішила в повстанчі ряди. Навіть двох українців, учнів бережанської гімназії, синів священиків, Лотоцький та Обушкевич пішли до польських повстанчих загонів.

В тому часі в Бережанах серед українців царювала обрядовщина, якої головним промотором був тамошній парох о. Микола Котлярчук та під його впливом стояв і катехит о. Іван Білоус та учителі о. Филип Дячан, Йосиф Бачинський (оба еміґрували до Росії), о. Онуфрій та о. Микола Лепкий, Йосиф Гудик та інші. Це доба великого розполітикування бережанської гімназії, головно під впливом повороту до школи колишніх польських повстанців. Відбуваються польські манїфестації, які організує та проводить ними польська гімназійна молодь, проголошуючи навіть національну жалобу.

В місті проголошують стан облоги і гімназію пацифікують при помочі нового директора Антона Солтикевича (1868—72) з українського роду, б. професора тернопільської гімназії.

60—70-ті роки замітні тим, що крім польських студентських організацій, гімназійна хроніка згадує й про „розполітикування української молоді". Коли польські учні являються в гімназії в конфедератках, чамарах, в уланках та військових чоботях, з польськими національними відзнаками, то й українці приходять в баранячих козацьких кучмах зі синіми верхами, закінченими золотожовтими шликами.

На проголошення польської національної жалоби відповідають улаштуванням забав із музикою. Відносини між молоддю такі напружені, що в 1865. р. всі українці бойкотують спільну матуральну знимку і їх слідом йдуть теж і жиди.

Часи ті замітні ще тим, що до боротьби, яку в гімназії вели між собою з одної сторони ученики та учителі поляки, та з другої сторони українці підтримувані парохом, катехитом і деякими учителями, вмішується ще й бережанський маґістрат, стаючи очевидно по стороні поляків, звертаючись навіть зі скаргою до галицького намістництва, домагаючись усунення українців.

Буря звертається головно проти катехита Білоуса, проф. Дячана та пароха Котлярчука, проти цього останнього як пароха мобілізують навіть міщан під проводом дяка-міщанина Сойки, цей Сойка висилає окрему депутацію до гр. Потоцького, щоби він як колятор усунув о. Котлярчука з парохії.

Дячана зневажив на годині в школі ученик жид-поляк. Маґістрат закинув Білоусові, як страшний злочин те, що він підписується в письмі до маґістрату по українськи. Директор гімназії Шехтель стає по стороні українців та опрокидує наклепи маґістрату, обосновуючи їх повну нестійність.

Боротьба кінчиться тим, що знеохочені та схвильовані уступають спершу о. Білоус і о. Дячан, який переноситься до Львова і опісля

‡

Іван Терпиляк

агроном, б. член У. Г. А.
по короткій недузі, принявши св. Тайни, упокоївся 10. липня ц. р. у Загальнім Шпиталі у Львові, у 44. році життя.

Про смерть Найдорожчого Покійника повідомляють Свояків, Товаришів і Знайомих прибиті важким горем

ЖІНКА, ДІТИ, БРАТ І РІДНЯ.

Похорони відбудуться у вівторок 12. липня ц. р. у Львові.

Серед наших „русских".

Дещо про ідилічні відносини у львівській москвофільській громаді.

З добре поінформованих кол дістаємо такі інформації про теперішні настрої серед львівських „русских":

Старші москвофіли вже переконалися, що їх боротьба з українцями безуспішна. Тому відсуваються у тінь і шукають шляху до спільної акції з українцями. Боротьбу за „Народній Дім" веде головно адвокат д-р М. Крижановський, відомий москвофіл. Але до нього відноситься теж той закид, що самі „русскі" зни-

щили „Народній Дім", бо не платили ні сотика за помешкання. Саме п. Крижановський, хоч має власну каменицю, в ній не мешкає, лише в камениці „Народнього Дому" і не платить від двох років комірного. Тому то — кажуть його однодумці — у справах Народнього Дому повинен набрати води в уста і мовчати.

Зате молодші „русскі" рішили вести далі боротьбу з українцями. З українцями ріжнить їх підхід до комунізму, який в очах молодих „русских" набірає месіяністичної російської закраски. Адже й уся російська політична еміграція ставиться до Совітів, як російської держави! З цього виходять ріжні кумедні інциденти. Ось відомий „русский" історик проф. д-р Адріян Копистянський написав брошуру проти комунізму і хотів, щоб О-во Качковського видало її друком. Тимчасом не вдалось йому це саме через оте повязання понять у декого з молодших „русских". Тому то д-р Копистянський зрезиґнував з головства в о-ві Качковського, а за ним цілий виділ. Ця справа відбилася голосним відгомоном на загальних зборах О-ва Качковського. М. і. дійшло там до гострого конфлікту між д-ром Ваврикем, який свою віру у силу Совітів виявляє отверто на сторінках „Русского Голосу", і проф. Копистянським. Вкінці оба зрезиґнували, а на їх місце вибрано емер. радн. Сивуляка як члена і д-ра Крижановського, який став головою. Заслуги того останнього для О-ва — невідомі, хіба корисне переведення справи бл. п. Віхanського, який записав О-ву Качковського великий маєток. Д-р Крижановський так добре перевів цю спадщинну справу, що О-во Качковського не дістало ні сотика. З цим замітом проти д-ра Крижановського виступив на загальних зборах о-ва Качковського д-р Дуркот, але якось усе притихло. Новий склад виділу о-ва Качковського такий, що він нездатний до ніякої праці і поволеньки зійде безслідно з арени публичного життя.

емігрує до Росії, а згодом й о. Котлярчук, який переноситься на іншу парохію, на якій підчас підложеної пожежі занедужав та небавом умер. На катехита в 1864. році приходить о. шамбелян Мих. Соневицький, за часів якого еволюціонізується та остаточно оформлюється „руська нація" в бережанській гімназії, з її домінантом українською тайною громадою та цілою авангардою передових діячів, що до служби народньої заправлялись в постійних тайних кружках, та нечисленною горсткою т. зв. кацапів, яких тайні кружки ледви животіли, і з яких чеодин опісля перейшов під впливом своїх товаришів українців до народнього гурту.

З замітніших учеників бережанської гімназії з часів боротьби в 70. роках слід згадати о. Льва Джулинського, пароха Лапшина та редактора „Посланника" (1860), о. Миколу Огоновського (1862), відомого з процесу Ольги Грабар і тов., Ореста Авдиковського (мат. 1865), редактора москвофільських видань та кількох братів Луциків теж москвофілів. Найзамітнішими прихильниками українців з тих часів — це Олександер Огоновський (1859), пізн. проф. унів. та голова першої політичної української організації, Евген Желехівський (Соколик) (1864), автор Словаря, Гаврило Боднар (1862—65), пізн. парох Свистільник, видавець і редактор першого в Галичині Кобзаря Т. Шевченка 1867. р. у Львові, Кость Лучаківський (1857), Сильвестер Лепкий (1860), батько Богдана, Евген Гузар, пізн. прадат, орґанізатор тайних кружків (1864), Іван Олесницький (1864), брат Евгена.

(Далі буде).

Вже вийшла чергова книжка Бібліотеки „Діла":

ЮРІЙ КОСАЧ

КЛУБОК АРІЯДНИ

Нова збірка новель відомого письменника.

Ціна 2.50 зол., поштова пересилка 30 сотиків.

Можна дістати в Адміністрації „Діла" і в усіх українських книгарнях.

Великий Театр	ВИСТУПИ ТЕАТРУ АТЕНЕУМ			Великий Театр
	ПОНЕДІЛОК 12. VII.	„Люди на кризі"	зі Ст. Ярачом	
	ВІВТОРОК 13. VII.	„Школа жінок"	зі Ст. Ярачом	

Припинили діяльність філії „Відродження" у Станиславові.

Письмом із 17. червня ц. р. до ч. ВА 4/37 повітове староство у Станиславові, припинило діяльність філії т-ва „Відродження" у Станиславові з цієї причини, що мовляв діяльність філії переступала межі статуту та загрожувала безпеці і публичному ладові, зокрема тим, що на терені філії „Відродження" в Станиславові мала істнувати нелеґальна орґанізація, бо працювали в ній судово карані люди.

Проти рішення староства внесено відклик, з опрокиненням закиду, немов би на терені філії „Відродження" у Станиславові істнувала якась нелеґальна орґанізація. Слід лише подати, що з початком квітня ц. р. поліція арештувала кількох людей, судово караних, що працювали на терені станиславівського воєвідства і то під замітом, що вони мали намір зорґанізувати „професійний союз просвітніх робітників" та опрацювали його правильник, але не вели ніякої діяльности. Проти цих людей ведуть слідство. Щойно евентуальна розправа викаже їх вину чи невинність. В кожному випадку діяльність філії т-ва „Відродження" тут ні-причому. До того рішення староства дуже болюче для т-ва „Відродження" тому, що т-во приготовляється до участи у міжнародньому конгресі, що відбудеться у вересні ц. р. На цьому конґресі протиалькогольні орґанізації будуть обговорювати успіхи своєї гуманітарної праці. Якіж успіхи можливі, коли одна з найбільш рухливих філій не має змоги працювати?!

—o—

Поголоски про „Селянський Союз".

З листів до Редакції.

Дістаємо такого листа з просьбою помістити його:

Оцим заявляємо прилюдно, що справу інсинуацій на нашу адресу в „Комарі" ч. 27. з ц. р. передали ми до розгляду Товариству Письменників і Журналістів, та крім того так „Селянський Союз", як і ми особисто подаємо редактора „Комара" і В-во до суду за клевету і образу чести.

Осип Боднарович, Юра Шкрумеляк.

60-літній ювілей Академічної ґімназії.

Академічна ґімназія у Львові — найстарша в Галичині ґімназія з українською мовою навчання — випустить у 1938. р. **шістьдесятий** з ряду, а заразом **і останній** річник матуристів-абітурієнтів 8-клясового ґімназійного устрою, замикаючи тим актом 60-ліття своєї виховної діяльности.

Історія академічної ґімназії цього періоду, це — важлива частина українського національного життя в Галичині. Тимто по 60-літній добі варто глянути позад себе, зміряти пробутий шлях і зібрати докупи дорібок цієї першої в Галичині української середньої школи.

Не диво, що зїзд абітурієнтів, які перед 35-ма роками склали іспит зрілости в академічній ґімназії висловив однодушно бажання, в 1938. р., зараз після останнього іспиту зрілости, достойно відсвяткувати 60-літній ювилей академічної ґімназії. З тією метою на вище згаданому зїзді, дня 29. червня 1937. вибрано „Ініціятивний комітет", який має дати почин до створення „Ювилейного Комітету".

З огляду на те, що нас ділить розмірно короткий час від ювилейного свята, а на думку „Ініціятивного Комітету", ювилей академічної ґімназії, попри інші ювилейні імпрези, слід булоб звеличати передовсім „Пропамятною книгою", куди ввійшлаб історія академічної ґімназії і перші праці, звязані з цією установою, „Ініціятивний комітет" рішив подати вже тепер цю постанову до загального відома, щоб ВП. професори й абсольвенти цієї ґімназії мали доволі часу виготовити свої праці до друку — рукописи до „Пропамятної Книги" мусілиб бути готові найдалі до 1. грудня 1937. р.

Нарешті „Ініціятивний Комітет" прохає абсольвентів усіх річників, щоб якнайскоріше, найпізніше до кінця серпня 1937. р. визначили до „Ювилейного Комітету" своїх делеґатів.

Найкращу вудженину, добре мясо і свіжі товщі

дістанете завжди у мясарських крамницях

„ЦЕНТРОСОЮЗУ"

Ринок 2, Зибликевича 2, На Байки 8. Личаківська 50, Жовківська 175, Кентшинського 21, Замарстинівська 36.

2089 37—30

Всі письма слати на адресу секретаря „Ініціятивного Комітету" Володимира Крушельницького у Львові, вул. Крашевського, ч. 23.

„Ініціятивний Комітет" 60-літнього Ювилею Академічної Гімназії: проф. Северин Лещій, тепер директор ґімназії-ювилятки — голова; проф. Михайло Тершаковець — заступник голови; Володимир Крушельницький — секретар.

Члени Комітету: Проф. Дмитро Греголичський, о. Теодозій Кудрик, проф. Домет Попович, о. Іван Потерейко, і проф. Юліян Чайківський.

(Всі українські часописи краєві й позакраєві просять цю заяву передрукувати.)

—o—

Присилайте передплату!

Літературна сторінка.

ПОЕТ, ЩО ЛЮБИВ ЖИТТЯ.

Перша вістка про смерть Антонича глибоко вразила всіх тих, хто знав його особисто, або лиш як автора збірок поезій. Не лиш друзі й товариші почули, що нестало поета, якого цілість творчости можна було оспорювати, та що мав талант, який не викликував ні найменших сумнівів щодо своєї сили і щирости у відношенні до мистецтва. Якось так фатально сталося, що немилосердна смерть забрала поета, змістом творчости якого було передусім оспівувати захоплення усіми буйними життєвими процесами, у всіх їх пянливих виявах — і може якраз на цьому тлі смерть двацятьвосьмилітнього юнака вражає більш, як це могло б бути в іншому випадку.

Нині, маючи перед собою завершений життєвий і творчий шлях поета, усеж іще завчасно давати якусь характеристику його творчости. Не дозволяє на це свіже зворушення, ні свідомість, що існують іще певно численні невидані твори поета. Тим неменш із речей уже відомих не важко схопити клімат його поезії та ту основу його світогляду, що на ній він будував свої вірші. Творчий шлях у нього був, як мало в кого з молодих, одноцілий і без скоків, з упевненим та невпинним зростанням. Тільки три збірки, але в них поет — головно у двох останніх — наскрізь окреслений та окремішний своїм світом почувань, своїм метафізичним пориванням вирватись із звичного кола людських понять у понадзмисловий світ уяви. І була це зовсім не втеча від реального світу, а своєрідне фільософічне (якщо можна говорити про фільософічність у лірици, позбавленій льогічної основи) зростання і споріднювання з тим усім, що нас окружає в космосі. Не диво, що майже кожен вірш проникає флюїд якогось своєрідного містицизму, якось не легко ближче означити релігійного первня, чи радше пантеїзму, що вкладав поета в ряд істот і речей цілого нескінченого всесвіту, де його елементи — нпр. місяць, зорі, звірі, цвіти, людина — пливали в таємному мряковинні неможливих зясувати собі законів істнування. Звідсі й увесь „біольоґізм" його поезії („Книгу Лева" він так і думав спочатку назвати: „Біольоґія"), де людина, рослина і мінерал ростуть за одаковими законами і процесами. Тут і вияснення таких поетичних образів, як ті, де „Антонич був хрущем і жив колись на вишнях", або „росте Антонич і росте трава". Цей посяг до прапервісности, до примітиву, у тому понятті, як сприймає світ людина незаторкнута ще культурою, дуже характерний для поета і саме на тій основі окружні речі виростають до поняття символів, до повноважних і рідних собі первнів, що кажуть поетові про незнищеність матерії:

> **Забрівши у хащі, закутаний у вітер,**
> **Накритий небом і обмотаний піснями**
> **Лежу, мов мудрий лис, під папороті квітом**
> **І стигну і холону й твердну в білий камінь.**
> **Ростинних рік підноситься зелена повінь,**
> **Годин, комет і листя безперервний лопіт.**
> **Залле мене потоп, розчавить білим сонцем**
> **І тіло стане вуглем, з пісні буде попіл.**
> **Прокотяться, як лява, тисячні століття,**
> **Де ми жили, ростимуть без наймення пальми**
> **І вугіль з наших тіл цвістиме чорним квіттям,**
> **Задзвонять в моє серце джагани в копальні.**

Таємниця життя ставала таємницею мистецтва — одно з другим щільно змонтоване, немислиме одно без другого. „Життя трудне, а мистецтво ненавчальне" — таке схоплення життя поетом дає зміст його поняттю мистецтва, як одного із складових чинників істнування. Мистецтво в нього, це теж щось, що стоїть поза спроможністю нашого розумового пізнання, так, як і сам біольоґічний процес зростання рослини чи істоти, спостерігальний для нас, та у своїй суті таємний своєю неможливою потенцією зясувати, що жене життя вперед. Поезія, як ліричне зворушення, стає „формулою екстази", яка одна вміє хоч і не усвідомити, але всеж таки схопити „єдину міру", яка вбиває і „забогу нашу символіку, і засіру орнаментику" міркування, увільняючи спонтанно „слова затиснуті у горлі".

Нам, розуміється, майже неможливо оповісти, цебто перекласти на мову прози часто несхопний сенс Антоничевої поезії. Ніде краще, як тут, не моглиб ми прикласти вислову Валері про поезію, що може бути висловлена тільки поетичною мовою, без чого вона сталаб прозою. Це зрозуміле настільки, що поезія завжди любить користуватись натяками й уривками незясованого, захоплює нас ритмом і музичністю, що чейже неможливі оповісти (як оповісти музику?) звичайною мовою, яка всеж таки головну увагу звертає на льоґіку. Поет сам звик був говорити, що якийсь один образ, один вислів, якийсь ритмічний уривок, зачутий припадково фрагмент мельодії, неозначений, безіменний перелив настрою — все це може стати засновком вірша. А про те, що хотів поет у цьому сказати, зайво й питати. Поезія виростає несподівано, „як смуга тіні від крил перелетної птахи".

На цьому тлі органічного звязку життя й мистецва поезія виростає сама органічно, як і інші твори космосу, вона також набирає незнищености матерії:

> **Спочине серце під крилатим кленом,**
> **Поринe в море трав зелене**
> **І тільки пісня вільна, спіла,**
> **Жива, нестримна, горда, сміла,**
> **Ітиме далі вже без мене.**

Ми зумисне спиняємося над суттю Антоничевої поезії, на цьому тлі тим яскравіше виступає незнищеність і цінність його поетичного творива, що виросло органічно з його життя. Це вартість стала і незалежна від вужче понятих чисто майстерних здобутків, що на тлі сучасної української поезії досить значні, та які можна буде оцінити лиш по зазнайомленні з усіми поетовими писаннями.

Українська поезія тратить безперечно повновартісного поета, і страту цю відчуває спеціяльно поезія галицька. Хоч ми далекі від якогось дільницевого патріотизму, беремо під увагу сам факт, що літературне життя Львова зубожіло на одну видатну силу. Антонич, — один із тієї групи поетів, яку ми колись мали нагоду схарактеризувати, як „другу ґенерацію", що виступила коло 30-их років та що скоро завоювала собі належне місце в сучасному літературному житті, — належав до тих, що на тлі творчого заломання й пониження поетичного лету старших творців уносили рух та живі, творчі елементи в сучасну літературну дійсність, де наймолодші беруть собі навіть зразки з його сюжету та творчих засобів.

Поети, що вмирають замолоду, залишають часто стільки недовершеного й недоговореного, що стають справжніми улюбленцями і поетичними вчителями тих, яким недоговорені натяки немов би вказували шляхи, куди йти шукати розкриття водночас поетичної та життєвої правди.

С. Гординський.

Новелі про людську енерґію та людські слабощі.

(Юрій Косач: „Клубок Аріядни", Новелі. Бібл. „Діла", ч. 14. ст. 238).

Юрій Косач, що має вже деяке літературне імя, досі не дав книжки, яка моглаб задовольнити читача, що шукає у книжці зовсім нового обличча людини або нового образу світа. Дотеперішні збірки Косача напевне не задовольняли і його самого. Його дві збірки поезій мають власний тон і сміливий розмах, а проте якби кинені наосліп; одна його повість нескінчена, новелі розсипані по журналах, що торкаються ріжних тем, не звернули уваги читачів своєю внутрішньою суцільністю.

Деякі з тих новель попали у ту першу більшу книжку Косача, яку маємо перед собою. Саме між ними треба шукати справжнього Косача — палкого шукача новин, невдоволеного всім, що легке, близьке та заспокійливе, юнака спрагненого солоної води та бурхливих подувів, за якими плили конкістадори. Добре пригадати, що Косач вийшов із близької родини Лесі Українки. Те, про що Леся мріяла ввесь час нездужаючи, Юрій Косач відчуває серед тяжкої боротьби за істнування у ріжних чужих середовищах, серед злобних обставин післявоєнної Европи.

Ю. Косач хоче писати українською мовою так, якби писав не для земляків вихованих на звичайній побутовій літературі. Його цікавлять усякі люди та ріжні події чужих культур: він цікавиться ними у звязку з питаннями, які хвилюють сучасну людину, те, що він — українець проривається теж не менше сильно, як і те, що він европеєць нашої доби.

Вже в поезіях Косача находимо тугу спільну широкій масі сучасних земляків — тугу за силою сильних людей, завойовників світу. У нашій молодій літературі появився своєрідний ніцшеанізм, буцім-то чисто національний, очевидячки без ніякої фільософії. Косач ріжниться від загального тону наших молодих (і лисих) авторів тим, що він не соромиться передавати теж знемогу і слабощі одиниці, яка розуміє вагу сильної волі або здатна до сміливих поривів. У довшій, може трохи сірій (на перший погляд) новелі про те, як малий хлопчина пізнає перші таємниці життя „дорослих", Косач дуже тонко зазначує мішанину всяких елементів, з яких складається буденщина та ясні хвилини серед неї звані „поривами".

Першою ознакою таланту Ю. Косача є те, що він виходить від людей і подій, які змальовує, а не від добрих намірів, якими хоче просвітити читача. На підставі цієї одної ознаки можна відріжнити багато наших авторів, що вживають багато гарних слів і повторюють небагато гарних ідеалів від тих наших нечисленних письменників, які мають перед собою можливости розвитку тому, що вміють дивитись на світ і його відтворювати.

Коли Косач хотів би залишитися новелістом, себто присвятити цьому одному жанрові всі свої сили, тоді він мав би перед собою прегарне завдання, яке може виповнити ціле життя людині — продовжувати працю М. Коцюбинського. М. Коцюбинський перший у нас дав нам новелі — коли можна так їх назвати — „екзотичні" себто з ріжних далеких нам середовищ; із цим він умів поєднати теж народню тематику, яку обновив чаром свого стилю.

Широка скаля вражливости Косача, його багата мова та розуміння стилістичних вимог як засобу мистецького вислову дають йому змогу розвиватися, збагачувати із своїм досвідом свою письменську уяву. Неодин читач може мати деякі застереження щодо самого добору сюжетів близьких душі Косача: тут історія занадто скоро і траґічно кінчиться, там занадто несподівано обривається... назагал мало в усіх картинах погоди або тої гармонії, що заступає англійський пластер.

Читайте чужинних сучасних письменників і прирівнюйте. Коли вже можна прирівнювати — на душі стає легше за рідного автора.

м. р.

Хроніка.

НАЙКРАЩА СЕНЗАЦІЙНА ПОВІСТЬ.

За найкращу сензаційну повість видану за останній рік признали у Франції нагороду Перові Нор, за повість „Страхітлива земля". Автор із професії публіцист, що пише на економічні та фінансові теми, має 37 років. Між членами жюрі були відомі французькі письменники, що мають змисл для сензаційности Пер Мак Орлян, Пер Беноа, Франсіс Карко і Жозеф Кессель.

НОВИЙ ЧЛЕН РУМУНСЬКОЇ АКАДЕМІЇ.

Румунська Академія Літератури має нового члена Люсіяна Бляґу. Його привитав на святочному засіданні король. Одну пєсу цього письменника ставив три роки тому львівський театр без успіху.

ДРІБНІ ВІСТИ.

„Художественний Театр" у Москві святкуватиме в найближчому році своє 40-ліття і дасть на ювилейну виставу Толстого „Плоди освіти".

Львівська секція Професійного Союзу Польських Письменників призначила мин. місяця дві нагороди за найкращий вірш про Львів. Конкурс розписав комітет спеціяльної імпрези „Весна у Львові". Першу нагороду 150 зол. дістав Ю. Знанецький із Варшави, другу 75 зол. Казимира Альберті. На конкурс прийшло 74 твори.

У Парижі зробили новий театральний експеримент: виставили одну трагедію Есхиля. До цієї спроби заохотив директора театру успіх пєси Жіроду „Електра". Один з французьких критиків попав у таке захоплення, що не завагався признати Жіроду більшим від Есхиля.

Помер російський поет Данило Ратгавз, що уродився у 1868 р. у Харкові. Він мав імя в 90-их роках минулого віку. До його поезій писало композиції багато російських композиторів: Чайковський, Римський-Корсаков, Аренський, Кюї, Рахманінов. Він видав 9 томів поезій. Останні 12 літ жив у Празі.

У Парижі закінчився конгрес міжнародного союзу авторів і композиторів, на якому вибрали нового голову француза Шарля Море, що є головою франц. авторів. Новий конгрес відбудеться у 1938 р. у Стокгольмі.

Фільмова сторінка.

Американські зірки проти европейських.

В останніх роках усі краї замикають чимраз більше герметично свої кордони перед чужинцями, які шукають праці й зарібку. Це річ загально відома і напр. нікого не дивує вістка, що союз каварняних музик у Франції веде тепер гостру кампанію проти своїх товаришів-чужинців, які буцімто, все-ще працюють у паризьких каварнях і розривкових льокалях в непропорціональній скількости. Але справді дивовижною здається вістка,, яка саме приходить із Голівуду, столиці царства фільму і фільмових зірок: і там починається подібна акція зі сторони американців проти їх товаришів з Европи. Заповідається справжня війна зірок... Започаткували цілий той „протиевропейський“ рух три відомі зірки: Джоан Крафорд, Льоретта Янґ і Кароля Льомбард. Зложили вони меморіял, підписаний численними іншими „вповні“ американськими фільмовими артистками, в якому звертають увагу на чимраз зростаючу скількість европейських артистів, яких спроваджують до Голівуду і звязану з цим небезпеку „відамериканізування“ фільми, небезпеку затрачення в голівудській фільмовій продукції, питомих американських рис. Другий закид — це популярність і слава европейських артистів, яка часто-густо перевищує популярність рівнорядних американських зірок і тому це явище вважають небезпечним для дальшого розвитку американської фільми. Врешті третя причина невдоволення (яка мабуть у більшій мірі як обі перші не дає спокійно спати ображеним зіркам) — це справа висоти гонорарів, які у европейських артистів, запрошених до Голівуду, часто перевищують — навіть на початку карієри — гонорарі куди старших у фільмовому промислі і куди більш заслужених артистів-американців.

У згаданому меморіялі, який американські зірки-патріотки хотять вручити президентові у Вашинґтоні, наведені, як „доказовий матеріял“ усі европейські артисти, які працюють у Голівуді, отже й ці, які там живуть від років і, очевидно, є американськими громадянами, і ті, які запрошені тепер вперше. Отже в катеґорії першій на головному місці шведка Ґрета Ґарбо й німка Марлена Дітріх, яких славу й популярність у світі не може перевищити жодна з американок, дальше француженки Кльодета Кольбер, Сімона Сімон і Лілі Понс (остання — знаменита співачка, нововідкрита для фільми — у нас ще невідома). „Тяжко обвинуваченою“ є Сонія Геніє, яка від своєї першої фільми стала зразу любимцем всієї Америки. Те, що німка Люїза Райнер одержала за свої мистецькі осяги найвище відзначення від Голівудської Фільмової Академії — це також грубо не в порядку! Поворот Єлисавети Берґнер до Голівуду (в останніх часах вона працювала у Льондоні) неменше лякає американські зірки як і запрошення цілої низки нових зірок: з Відня приїхали, чи пак їдуть туди Франціска Ґаль, Ільона фон Гаймассі і Ганс Ярай, з Франції Даніель Даріє і Джейн Ренуар, зі Штокгольму Аріяна Борґ, з Осльо Зіґфрід Ґурі, з Льондону Роберт Донет...

Невідомо ще, чим закінчиться ціла та акція, ведена енерґійно при помочі всяких артистичних професійних союзів. Покищо її не менше енерґійно протиставляться голівудські фільмові продуценти, які не хотять дозволити на обмеження своїх прав: анґажувати потрібних, талановитих артистів, де тільки вони хотять. Навпаки, вони кинули, як „антідотум“ на акцію американських артисток, гасло свідомого відамериканізування голівудської продукції, яка, по їх словах, має надто льокально-американський характер і в наслідок того починає тратити своє значіння на світовому ринку збуту, головно в Европі. Без сумніву, ці протиарґументи, які основуються на чисто купецькій калькуляції, візьмуть верх у цій війні зірок на голівудському небосклоні.

—o—

Траґедія зірки.

Перед 10-ти роками усі кіномани знали добре артистку Імоґену Робертсон. У кількох німецьких фільмах грала ця гарна, ясноволоса, талановита акторка головні ролі. Одного дня її назвисько зникло з кінових афішів та взагалі з фільмового життя. Коли незабаром опісля в Голівуді виринула нова зірка Мері Нолян, нікому не прийшло і на гадку, що поміж Робертсон а Нолян є щось спільне. Щойно траґедія, яка розігралась кругом тої Мері Нолян і якої остання дія тепер власне розгривається, відкрила всю тайну Мері Нолян і одночасно Імоґени Робертсон. Була це одна і та сама артистка; її справжнє назвисько звучить Імоґена Вільсон. Перед роками була вона одною з ґерльс-ів у славнозвісній трупі Ціґфельда в Ню Йорку, з як найкращими надіями на дальшу артистичну чи життєву карієру. Коли одначе одного разу один з артистів, який виступав разом з Імоґеною Вільсон у цій же ревії, взяв її, по закінченню останнього представлення в сезоні, на прохід у своєму авті і цей „прохід“ тривав надто довго, бо кілька днів, почалася перша дія траґедії Імоґени. Артист мав жінку, яка з ескапади свого невірного мужа зробила публичний скандал, представляючи одночасно ролю свого мужа як жертви „вампа“ Імоґени Вільсон. Вся публична опінія станула по стороні зрадженої жінки і молода артистка мусіла покинути Ню Йорк. В Канаді де пробувала щастя, не довго могла затриматись — коли якийсь часопис приніс вістку, що „Імоґена Вільсон, вистарчила, щоби замкнути перед нею усі можливости в театрах. Щойно в Берліні находить вона працю у фільмі і незабаром, як Імоґена Робертсон, займає в ньому чільне місце. У Голівуді бачуть її фільми і запрошують туди. Але тільки станула вона на американській землі, коли якийсь часопис приніс вістку, що „Імоґена Вільсон знову в Америці“ — при чім відразу звязали її імя з іменем прибувшого до Голівуду на цьому кораблі, Нільс Астера — і почалась нова буря. Щойно після довгих місяців великої нервової недуги, Імоґена Вільсон-Робертсон почала виступати, але вже під іменем Мері Нолян. Її фільми подобались, здавалось, все старе забулося. Тимчасом трапилась знову якась, ближче невідома, історія поміж нею та актором Норманом Керрі. В наслідок нового скандалу артистка захворіла ще важче — і від цього часу про неї цілком затихло. Щойно тепер приходить вістка, що „Ціґфельд-Клюб“, який обєднує усі жінки, які колибуть належали до трупи Ціґфельда, орґанізував збірку в користь Імоґени Вільсон-Робертсон чи пак: Мері Нолян, яка находиться в Ню Йорку, у крайній нужді і тяжко недужа. Остання дія траґедії колись славної зірки.

Голівуд шукає ґерльсів.

Могло би здаватися, що в столиці фільмового царства Голівуді ґерльсів, себто цих моloденьких, гарненьких, знаменито збудованих танцюючих дівчат своєрідного „джезового“ типу, аж надто багато, коли зважити, скільки молодих дівчат у великих містах стає ґерльсами у театрах, ревіях і т. п., вважаючи, що це заняття — це перший крок до фільмової кар'єри. Тимчасом на ділі Голівуд невпинно шукає за новими ґерльсами і оплачує їх інколи не менш королівськими гонорарами, як зірки зпоміж акторів.

Голівудська „ґерль“ це ніяка анонімна статистка, яка автоматично і без виразу виконує ці самі жести й фіґури, що й інші її товаришок. Ні, від голівудської „ґерль“ вимагають крім ідеальної постави, краси, почуття ритму й музикальности (коли її анґажують, то танцювати вона може й не вміти — цього навчать її балетмайстри, найліпші, які тільки є — а вони усі в Голівуді!) — ще й деякої інтеліґенції і артистичної індивідуальности. Найти дівчат, які лучать у собі всі ці прикмети мабуть не так легко, коли кожна велика фільмова фірма має кількох високоплатних урядовців-агентів, яких одиноким заняттям є находити у своїх безнастанних подорожах по цілому світі, зпоміж тисячів жінок, саме ці „чорні перли“ — ґерльси для Голівуду. В останніх часах за ними шукають головно в кругах університетської молоді і не одна майбутня вчена резиґнує з усіх своїх плянів і проектів, з науки і студій і стає ґерльсом у Голівуді. Довголітній контракт дбає про те, щоб якнайдовше запевнити даній фільмовій фірмі всі високі прикмети „чорної перли“ зпоміж леґіонів дівчат. Не даром називають у Голівуді ці вибранки судьби — їх там біля 400 — „старлет“ себто „зірочка“ („стар“ — зірка). І не одна з цих зірочок стає колись справжньою зіркою.

ЗІ СВІТА ФІЛЬМИ.

НІМЕЦЬКА КІНЕМАТОҐРАФІЯ НА ВИСТАВІ В ПАРИЖІ.

Окремим фільмовим відділом керує на паризькій виставі спеціяльна німецька комісія. Завданням цієї пропаґанди буде показати світовій публиці нову культуру, економічну та соціяльну діяльність Третьої Німеччини. В „Німецькому Домі“ побудували окрему кінову салю із 240 місцями, в якій висвітлюватимуть увесь час безплатно розривкові, культурні та вузьколентові фільми й усякі актуалії з німецької побутовщини. У міжнародньому кіні, яке нарочно поставили на виставі, будуть висвітлювати німецькі фільми з французькими написами. Особливу увагу звернули німці на кіновий засіб своєї пропаґанди у т. зв. „тижні культури“, коли покажуть на полотні цікаву фільму п. з. „Нинішня Німеччина“. Це буде колірова фільма, в якій хочуть німці доказати, що техніка барвистої фільми стоїть у них куди вище, як у Голівуді. Крім цього показуватимуть на виставі фільмові репортажі з Олімпіяди. Як бачимо — програма величава й могутня. Щаслива нація, яка має на своїх услугах такий могутній засіб всесторонньої пропаґанди, як фільмова лента.

ПОЛІТИКА В КІНІ.

Можнаб так сміло назвати свого рода „аліянс“, який створила Німеччина з Італією й Японією проти Голівуду. Ці три держави ввійшли в порозуміння та створили бльок бойкоту американської фільми. Одначе в европейському фільмовому світі дуже поважно сумніваються, чи цьому ориґінальному „аліянсові“ поведеться подужати Голівуд, який будь-що-будь грає таки першу скрипку у світовому промислі завдяки великим технічним, акторським та торговельним засобам. Голівуд легковажно підсміхається з Гітлерового почину. Американська фільма стоїть на становищі, що німецько-італійсько-японське порозуміння на фільмовому форумі ніяк не вдержиться, хочби тільки з огляду на надто розмірну віддаль цих країв, ріжні звичаї трьох народів та малу кількість закладового капіталу.

Одним із перших спроб Голівуду провалити ворожий собі „аліянс“ є велитенська фільма Самуеля Ґольдвіна „Народини зірки“, вся в природних барвах, як протидавка на також німецьку фільму „Нинішня Німеччина“. Ґольдвін набрав переконання, що хоч барвна фільма куди дорожча від звичайної, то всетаки вона стократно оплачується. Він признався, що за самий „Аллаховий сад“ зібрав він досі 2,700.000 долярів! Як бачимо політика заглядає вже й до кіна..

Фільмова хроніка.

Світової слави режисер Макс Райнард працює в Голівуді над реалізацією нової фільми „Грач“. Сценарій до неї написаний на основі Достоєвського. В головних ролях: Робінсон, Ер. Фляйн, В. Дейвіс.

В Голівуді усі великі фільмові підприємства переходять цілком на продукцію кольорових фільмів.

В Італії заборонено висвітлювати фільми „Бенґалі“ і „Атака легкої бриґади“ (обі фільми у нас відомі), які буцімто роблять британську пропаґанду.

Аннабелла грає головну ролю в новій фільмі французької продукції п. н. „Цитаделя мовчанки“. Акція фільми розгривається в передвоєнній Росії; тлом акції є польський революційний рух.

Консерватор

безконкуренційний засіб до консервування конфітур, соків, мармелят і т. п.

Дістанете у всіх крамницях

З природи й техніки.

Катастрофа під Нанґа-Парбат.

Нанґа-Парбат, один з восьмикільометрових шпилів Гімалаїв, заслужив собі знову на прізвище „людоїда“. Бо саме недавно під його північною стіною згинуло 16 людей, зметених жахливою лявіною. Жертвами лявіни стало сім европейців та девять носіїв-тубильців. Саме тепер, коли пишемо ці рядки, нема ще подробиць цієї драми, що скоїлася в половині червня в тих далеких околицях, звідки скупі відомости доходять до нас тільки з трудом і дуже повільно.

Читачам, що не зовсім добре познайомлені з географією, чи радше топографією, яка ще й сьогодні скомплікована і дуже фрагментарична, величезного ланцюга Гімалаїв, пригадуємо, що Нанґа-Парбат, „наґа гора“, як називають її тамошні мешканці, здіймається в західній частині великого ланцюга, недалеко Каракорум. Положений на північ від Срінаґару, столиці Кашміру, Нанґа-Парбат є західною частиною масиву, що в його склад входить на сході шпиль Годвін Австен (К 2), відділений від Нанґа-Парбат рікою Індом. Нанґа-Парбат, цей гордий шпиль, високий на 8114 метрів, себто на 770 м. нижчий від Евересту, здіймається стрілою до неба. Його самотність видається ще страшніша з північного боку, там, де в пропасті, здається без дна, шумить молоденький Інд.

Нанґа-Парбат оперся досі переможно всім спробам людей, що хотіли його здобути. Кожна така спроба не тільки трудна й небезпечна, але дуже коштовна. Щоб тільки дістатись до підніжжя гори, треба зорганізувати цілу експедицію; треба забрати з собою вючних звірят, ціле товариство носіїв, які мають тільки носити поживу на кільканацять тижнів серед ледів. У цілій цій околиці, що її називають теж Малим Тибетом, нема якихнебудь доріг: існують тільки круті, головокружні стежки. З осель ні сліду. Зате в східній частині масиву можна стрінути села, причеплені до гір на висоті чотирьох тисяч метрів. Хоч які вони нужденні, все таки подорожні витають їх з радістю.

Докладно три роки тому (7. липня 1934) під Нанґа-Парбат скоїлася драма, якої відгуки понеслися широко по Европі, а головно по Німеччині. Річ у німецькій експедиції, якої три члени згинули підчас снігової завірюхи. Кілька тижнів скорше помер на запалення легенів четвертий учасник експедиції (Альфред Дрексель) у таборі, уладженім на північній стороні гори, на висоті 6.000 метрів. Між жертвами цієї липневої катастрофи був теж Віллі Меркль, залізничий інжинір. Це був першоклясний альпініст, якого кілька років передтим малощо не постигла вже смерть у зовсім ідентичних обставинах у Швайцарії. А саме Меркль пробував ще з одним альпіністом вилізти на шпиль Ґран Шармо з північної сторони, куди ще ніколи не ходили люди. Підчас цієї спроби заскочила їх завірюха і приневолила їх задержатися на вузенькій стежці на висоті 3200 метрів. На цій стежці можна було тільки усісти; зате ноги альпіністів звисали над пропастю. В такій позиції оба альпіністи перебули два дні й три ночі. Мало хто повірить, що оба альпіністи вийшли з цього випадку без обмерлих кінчин.

Назва Нанґа-Парбат буде на завсіди звязана з прізвищем славного англійського альпініста Мамері, автора кількох сензаційних „премієр“. А саме йому вдалося уперве вилізти хребтом Змута на шпиль Сервен (Маттерґорн). Не менше славна є його клясична експедиція на Ґрепон.

1895. р. Мамері опинився із своїми товаришами Норманом Колі і Гастінґсом в околицях Нанґа-Парбат. Тут простудіював він докладно всі слабі місця тієї гори і рішився, здається, на західню сторону. 24. серпня 1895. р. він віддалився на висоті 6.000 метрів з двома найвитревалішими носіями, щоби дістатися на великий ледняк Джама, а звідси дуже стрімкою стежкою на північний хребет, де мали з ним стрінутися оба його товариші. Одначе Колі і Гастінґс надармо очікували його: ніколи вже не побачили вони малої каравани, яку змела зі стежки лявіна.

Від пятнацяти літ експедиції ріжних народів поділилися гімалаяйськими шпилями. Англійці заходяться біля Евересту і Гарвааль (де опереє теж ґеольоґічна швайцарська експедиція), німці біля Нанґа-Парбату та Канченченґи, врешті італійці і французи біля Каракорум, а головно біля масиву Годвін Австен.

Розуміється, що такий „поділ“ неофіціяльний, хоч зайнтересовані сторони строго його держаться. Його доброю стороною є те, що експедиції „спеціялізуються“, пізнають щораз ліпше свій „терен“, щаджують час і заощаджують собі несподіванок. Одначе не завсіди: остання катастрофа німецької експедиції, з якої залишились живими тільки дві особи (д-р Люфт і д-р Троль), є доказом цього.

Лише ощадністю здобудеш добробут і незалежність!

МІСЬКА КОМУНАЛЬНА КАСА ОЩАДНОСТИ У ЛЬВОВІ

ВУЛ. ВАЛОВА ч. 7 і 9 та її Відділи при вул. Городецькій 60 і вул. Жовківській 75

приймають вклади ощадности почавши від 1 зол.
Щоби дати змогу **купцям і промисловцям** помістити денні торги в касі, урядові години у вкладковім відділі **щодня до год. 19·30.**
За вклади та їх опроцентування ручить Громада міста Львова цілим своїм **майном**. 100—?

Німецька чотирорічка.

З огляду на широкий обсяг „чотирорічного“ пляну, розглянемо основні його проблеми таким робом, що перш усього розглянемо продукцію німецьких промислових сирівців та їх перерібку, а відтак щойно продукцію німецьких рільничих сирівців і їхню перерібку.

Якщо річ у промислових сирівцях і їх перерібці, завданням чотирорічного пляну є зріст продукції німецьких промислових сирівців, дальше плянуван і переведення фабрикації перерібок та підмінок („ерзаців“), ініціювання промислових дослідів та організація нових геольоґічних дослідів.

Як виглядає сирівцева кампанія гітлерівської Німеччини? Подамо кілька прикладів. Найважнішим німецьким сирівцевим промислом слід уважати промисл штучних волокон. Офіціяльні числа, що торкаються штучної вовни, такі: 1934. р. випродукували німці 7.200 тон штучної вовни, 1935. р. 15.600 тон. Завданням пляну є віднести продукцію штучної вовни до **70 тисяч тон річно!** Щоб осягнути таку річну продукцію, слід піднести продукцію 1935. р. 4 і пів разів. Випродукована штучна вовна найшла покупців: фабрики випродали її більш, ніж на рік наперед... Німці побудували в Кассель нову фабрику штучної вовни („Глянцшоф А. Г.“), а будують 4 дальші фабрики. Коли ж продукція штучної вовни осягне вартість 70.000 тон річно, запотребування Німеччини на вовну і бавовну буде покрите в 16 відсотках. Продукція штучного шовку збільшилась з 37 тисяч тон в 1934. р. на 44 тисяч тон у 1935. р. Якщо річ у юті, її не можна заступити краєвими волокнами. Щоби обмежити ввіз юти, вживають в деяких випадках замісць ютових тканин паперових тканин.

Ще краще представляється розвиток німецької продукції рослинних волокон, а саме льну, яка з 15 тисяч тон у 1935. р. піднеслася на 35 тисяч тон у 1936. р. Зате конопель достарчає в 90 відсотках заграниця. Одначе й тут слідний великий поступ не зважаючи на брак досвіду в управі конопель. Скріплена продукція штучної вовни, штучного шовку, льну, конопель і т. д. має покрити 30 відсотків дотеперішнього німецького запотребування.

Дуже цікаві висліди осягнула сьогодні німецька техніка, заступаючи мідь і її стопи (мосяж та бронз) та цину, цинк і олово продукцією пластичних мас, які переробляють з штучних і природних живиць. У чотирорічнім пляні пластичні маси мають відіграти дуже поважну ролю. А саме пластичні маси (прасовані, литі і впорскувані) найшли нове приміщення при виробі кітлової арматури (ручки, колеса, вентилі, тощо) збірників для перерібки хемічних сполук, які атакують метали, при виробі електричних ізоляторів, радіових, мірничих, фотографічних і фільмових апаратів, водопровідних рур, кухонного начиння, дитячих забавок, меблів тощо.

Прасовані механічно з тканинами живиці мають таку термічну і механічну видержливість, що з них почали виробляти частини машин. Ці „ерзаци“ мають заступити не тільки пішляхотні метали, вони мають теж виперти такі імпортовані матеріяли, як слоневу кість, перлову масу, шляхотне дерево, казеїну і деякі природні живиці.

Якщо річ у штучнім кавчуці, німці перейшли від лябораторійних праць до промислової фабрикації. Недавно вибудовано в Шкопав біля Галле нові фабричні заведення. Як відомо німецький синтетичний кавчук („буна“) виробляють із двох сирівців: вугля й вапу. Дуже велику увагу звертає чотирорічний плян на порушні матеріяли: синтетичну бензину і олії для моторів Дізля. Висказ Гітлера, що „продовж 18 місяців німці зовсім будуть незалежні у продукції синтетичної бензини від заграничного імпорту“ мабуть дуже близький здійснення.

У ділянці продукції рільничих сирівців і їхньої перерібки чоотирорічній плян вимагає м. ін.: 1) зросту продукції товщів у сільськім господарстві;) зросту продукції товщів внаслідок організації морської ловлі китів, тощо; 3) ощадности в консумції товщів.

Якщо порівняти краєву німецьку продукцію товщів у 1913. р. з продукцією товщів у 1936. р., то вона незначно побільшилася. Зате в порівнанні з 1913. р. зменшилась значно кількість імпортованих товщів (крім масла, якого імпорт з 55 тисяч тон у 1913. р. збільшився на 78 тисяч тон у 1936. р., та рослинних олїів для промислово-технічних цілей). Якщо річ у продукції масла, то збільшення його продукції в Німеччині ледви чи можливе при сьогоднішнім обмеженні довозу заграничних макухів та паші. Те саме можна сказати про продукцію солонини і смальцю, обмежену браком достаточного корму для безрог.

Багато уваги присвячує чотирорічний плян раціональній управі олійних рослин, а саме ріпаку, льну та конопель. Коли в 1933. р. засіяно під ріпак 5 тисяч гектарів землі, то в 1936. р. вже 54 тисяч гектарів; для льну відповідні числа представляються 5 тисяч га (1933) та 44 тисяч га (1936). Коноплями засіяно в 1936. р. 6 тисяч га (в 1933. р. не нотовано взагалі).

1936. р. мали німці з краєвих олійних рослин 36 тисяч тон ріпакового олію та 10 тисяч тон льняного олію. Характеристичним гаслом господарського пляну є продукція рибного товщу з риболовлі, а саме ц. р. новостворена рибацька фльота має перевести першу ловлю китів. Для виробу товщів мають бути зужитковані: бучина, кістки з ягід, кости, помиї. Одначе й це піднесення продукції товщів не в силі вчинити Німеччину незалежною від заграниці. Тому чотирорічний плян вимагає обмеження консумції 25 відсотків товщів і повороту до консумції з 1913. року, передбачуючи одночасно законну регуляцію консумції (річна консумція товщу на 1 мешканця в кг. була 1913 р. 18,4, зате 1935 р. 22,9). Зате плян накликує до збільшення консумції риб. Висліди цього заклику зовсім наявні: ловля риб збільшилась 1936. р. в порівнанні з 1932. р. на 90 прц. Передбачена дальша розбудова рибацької фльоти (1937 40 кораблів стількиж саме 1938. р.).

Крім цього ця ділянка пляну регулює ще справу продукції і консумції білків та дерева.

в. л.

Ширіть наш часопис!

Хто такий д-р Лякс?

НЕПРИЄМНА СПРАВА, ЯКІЙ СЛІД ПОКЛАСТИ КРАЙ.

Станиславів має знову сензацію. 10 днів тому, в понеділок 28. червня ц. р. арештовано на приказ прокуратора відомого адвоката д-ра Лякса, який перебував на вільній стопі за кавцією, та уміщено його в станиславівській тюрмі для відсиджування присудженої йому трилітньої кари. В три дні потім відвідав його в тюрмі Преосвященний еп. Хомишин та перевів довшу розмову. Тому, що про особу д-ра Лякса та його звязки зі станиславівською гр. кат капітулою від довшого часу говорить вся Станиславівщина, а чимало вже разів були про це згадки у пресі, подаємо про ці справи інформації, оперті на документальних даних.

СКРОМНІ ПОЧАТКИ КАРІЄРИ.

Д-р Ігнатій Лякс походить з дуже бідної жидівської родини, роджений в Корничі, коломийського повіту в квітні 1882. р. Цим і треба пояснити, що д-р Лякс володіє дуже добре — говорить і пише — українською мовою. На станиславівськім ґрунті появляється як адвокат по світовій війні. Не мав тоді ще ніякого маєтку та оженився також з незаможньою п-ною Софією Гаммерівною. Лякс був меткий і швидко придбав чимало знайомих. Зокрема познайомився з покійним радником суду Алексієм Саляком, який представив його Преосв. еп. Лятишевському та Преосв. еп. Хомишинові, як знаменитого адвоката. Від тоді епископ Хомишин почав уживати Лякса, як правного дорадника і синдика свого та епископства у ріжних судових процесах та маєткових справах епархії.

Першою такою більшою трансакцією була продаж Т-вом „Непорочне Зачатіє" великої камениці на розі вул. Собіського і Липової в Станиславові т. зв. „Варшави", в якій за української влади відбувалися засідання Національної Ради. Каменицю набув при посередництві Лякса львівський лікар д-р Бронислав Овчарський, а Лякс став його повновласником та адміністратором камениці. Ця трансакція відразу поставила Лякса на ноги. Заробив як посередник, заробив за зладження пунктацій і контракту та став повновласником д-ра Овчарського й адміністратором найбільше доходової камениці в Станиславові. Бо „Варшава" має свою велику салю, концесію на кіно, готель, ресторан, чимало склепових домівок та помешкань. Крім того головним джерелом приходу була її власна електрівня, одинока тоді на цілий Станиславів.

Лякс відразу виплинув у Станиславові.

БАГАТСТВО, ЗАЛОМАННЯ І ПРОЦЕС.

Був це рік 1920-ий — часи марок, коли адвокатура приносила слабі доходи у здевальованих марках. Але замісць кепської адвокатської практики д-р Лякс провадив електрівню, винаймав кіно, їздив за фільмами до Берліна, брав відступне за склепові домівки, готель, приватні помешкання і т. д. Інтерес ішов знаменито, так знаменито, що за кілька років камениця д-ра Овчарського була гіпотечно обтяжена довгами до висоти 108.000 дол. (словами: сто вісім тисяч долярів). Овчарський мусів її продати, а епископська курія відкупила її наново від д-ра Овчарського. Овчарський вийшов з цілого інтересу без сотика, зате його адміністратор і повновласник Лякс доробився великого маєтку, готівки, камениці і т. п. М. і. Лякс купив для д-ра Овчарського каменицю у Берліні серед знижки марки, але купив так зручно, що записав її — на своє імя. При всіх тих інтересах д-р Лякс брав величезні гонорарі від своїх клієнтів, яких зправила доводив до руїни. Маючи добрі знайомства серед суддів і покликуючися на ці звязки вмів їх відповідно розреклямувати і канцелярія його виросла на одну з перших у Станиславові. До цього причинялося в великій мірі його становище як синдика гр.-кат. консисторії та зичливість, яку виявив йому Преосв. еп. Хомишин.

Д-р Лякс ріс в силу, здбував маєтки і гроші, крім канцелярії провадив лихву, закладав спілки явні і тихі, віддав зправила своїх спільників та сам розжився на руїнах їхнього маєтку. При тім не робив Лякс ріжниці, кого мав експльоатувати: йому рівнодушним було, чи це був українець, поляк чи жид, чи установа українська, польська чи жидівська. Допустився навіть обману на жидівській шкільній організації (відповідник „Рідної Школи"). В міру, як ріс маєток Лякса, ріс також його апетит і ріс розмах, з яким нищив своїх клієнтів і спільників, ширячи кругом себе спустошення та руїну. Д-р Лякс не вдовольнявся вже малими зарібками, шукав великих інтересів і не цурався ніяких середників, щоби дійти до своєї цілі: до маєтку.

Опінія про Лякса в місті стала якнайгірша: сотки і тисячі людей, яких він знищив, розголошували всюди про його безоглядність, нахабність і жадобу гроша, один перестерігав другого перед Ляксом. Цілі історії та пікантні анекдоти розповідали собі люди по прилюдних льокалях про методи праці та способи зарібкування адвоката Лякса.

Ґрунт під ним почав горіти. Але якийсь час ратувала його приязнь та прихильність епископа Хомишина та протекція зичливо до Лякса наставлених суддів (це ствердив згодом сам прокуратор).

Та мірка злочинів Лякса вкінці перебралась. До суду прийшли нові люди, що не оглядалися на Ляксові звязки з впливовим церковним достойником, на його маєток та конексії, але виступили проти нього, як проти суспільного шкідника та одиниці, що ширить кругом себе заразу — деморалізацію та визиск.

Д-ра Лякса арештували в червні 1934 і він відсидів у слідчій вязниці 4 місяці. Перевели в його канцелярії трус, найшли ріжні компромітуючі документи та вияснили неодну досі неясну справу. Прокуратура потягнула д-ра Лякса до відповідальности за ріжні обмани та грошеві махінації на шкоду приватних осіб та державного скарбу.

А справ цих було безліч. Однак львина частина тих справ не діждалась розгляду і перейшла безкарно, бо вони були передавнені, а лише 5 справ стало предметом акту обвинувачення. В міжчасі випустив суд Лякса за кавцією 50.000 зол.

ХАРАКТЕРИСТИКА ЛЯКСА В СУДОВИХ МОТИВАХ.

Не будемо вдаватися в детайлі у чому обвинувачували д-ра Лякса, бо це булоб і довго і є другорядною для нас подробицею. Зясуємо лише вислід процесу та подамо характеристику д-ра Лякса у світлі судових засудів.

Отже наслідком акту обвинувачення засудив станиславівський суд д-ра Лякса за ріжні обмани на 11 літ вязниці, з чого при застосуванні амнестії вимірено йому разом 5 літ. Апеляційний суд у Львові зменшив кару до літ 6, а в дорозі амнестії на літ 3, а Найвищий Суд у Варшаві затвердив присуд суду Апеляційного. Так отже має Лякс відсидіти на основі правосильного присуду Найвищого Суду 3 роки тюрми, а на 5 літ є позбавлений всяких громадянських прав, наукових титулів та права вести адвокатську канцелярію.

Не хочемо характеризувати Лякса під кутом опінії, яку він має в Станиславові, а обмежуємось лише до кількох маркантних висновків правосильного судового присуду, які подаємо в буквальному перекладі:

> „Вислід розправи безумовно виказав, що д-р Лякс, опутавши свої жертви майстерним павутинням, виссав від них усі акції, став власником їх підприємств, позбавив їх маєтку, а сам на руїнах тої спілки створив нову спілку... Оборону обвинуваченого перекреслюють очевидні факти, які не тільки не лицюють гідности адвоката, але й гідности пересічної чесної людини... Суд хотів перевірити правду у поведінці людини, якої завданням було стояти на сторожі права, слушности і чистоти рук та характеру, та яка — на жаль — і як людина і як адвокат що загально тут у Станиславові було і є відомо, у своїх особистих грошевих справах є безоглядна, не рахується з ніким і нічим, є без милосердя... Така поведінка обвинуваченого, це вже більше, ніж відвага, і більше, ніж розмах, — це завершення дуже штудерної коронкової роботи, яка має всі знамена проступку обману; правних приписів він уживав, як страшного марева не тільки, щоб страшити людей, але й позбавляти їх маєтку, екзистенції, і то не для іншої цілі, як лише на те, щоб самому тягнути користи „пер фас ет нефас"... Обвинувачений, як адвокат, і то небуденної мірки, вживав крутих доріг та недопускальних закулісових інтервенцій, суперечних почуттю примітивної чесности. Підсудний зовсім не вибирав чесних і простих доріг до цілі та йшов найстрашнішими манівцями... Вину підсудного обтяжує збіг проступків та доконування їх у характері речника, якого почесною місією є співділати у вимірі справедливости: він поводився з особливим вирафінуванням, при своїх небуденних здібностях, яких надуживав, кермуючись нікчемними спонуками, бо в погоні за грошем при надмірному бажанні зиску, ба збагачення себе..."

Так згрубша характеризує д-ра Лякса правосильний присуд карного суду, на якого підставі д-р Лякс таки дістався до вязниці

ДИВНЕ ДОВІРЯ СТАНИСЛАВІВСЬКОГО ВЛАДИКИ.

Чому ми так цікавимось характеристикою того типа, чужого нам вірою, походженням та народністю?

Робимо це тому, що той тип вдерся в довіря нашого станиславівського Владики та через те довгі літа жирував на церковнім маєтку станиславівської епархії, зразу як синдик і правний дорадник епископа, потім як необмежений пленіпотент епископства, завідувач богородчанських дібр та епископських камениць в Станиславові.

Не тисячі, а десятки тисяч плили з епархіяльної каси до кишені того звичайного афериста-обманця. Лякс був у епископа всім, першою по епископі особою в дієцезії. Це не злобна видумка: вже по випущенні Лякса зі слідчої вязниці, підчас ведення слідства, вислав його епископ, як свого повновласника до провірки книг в Земельнім Банку у Львові, і чейже годі вірити, щоб підхід такого обманця до Зем. Банку, ішов по лінії добра української фінансової установи. Підчас карних процесів Лякса вживав Владика ріжних заходів у користь Лякса, які — на щастя — не увінчались успіхом. Вже після управосильнення присуду проти Лякса їздив еп. Хомишин (кажуть, що з послом Волянським і Ляксом) до найвищих чинників у державі просити уласкавити того обманця. І коли 10 днів тому арештовано Лякса, щоб він бодай за частину своїх провин відпокутував, Владика заманіфестував прилюдно свої почування до нього довгими відвідинами у вязниці, дарма, що досі ніколи цього не робив, хоч нераз у вязниці, серед слідства, сиділи поважні священники і такої моральної підтримки не діждались.

Знаємо, що писати таке дуже неприємно. Наш часопис ніколи не летів і не летить на „сензації" та не порпається у скандалічних аферах. Завжди теж ставимось з пошаною до високих духовних чинників і співпрацюємо у підтримуванні їх авторитету в народі, без огляду на окремі випадки, в яких можна мати інший погляд. Однак останній крок станиславівського Владики доказує, що він сам, станиславівський Владика, не тільки не бажає собі стидливого промовчування його взаємин з Ляксом, але — навпаки — радий голосно про це говорити. Він і примусив нас зірвати з тактикою мовчати в деяких випадках про незручні речі, поставити громадянству вільну руку вирішити, чи д-р Лякс заслугує на таке довіря. Бо річ не у приватних звязках чи симпатіях; річ у тому, що такі звязки є небезпечні для маєтку, який не є приватним маєтком, та річ у небезпеці для авторитету церковного достойника, того авторитету, на якому мусить залежати всьому українському народові. Це не є байдужа і маленька справа, коли оборонець Лякса адв. д-р Ляндав у своїй промові перед судом прилюдно боронить Лякса словами:

> „Oskarżony D-r Lachs mimo swych przewinień musi posiadać pewne walory, skoro stan biskup ks. D-r Chomyszyn od szeregu lat używa go jako swego doradcę prawnego, a także ks. biskup sufragan Latyszewski żyje z oskarżonym w zażyłej przyjaźni".

Повторяємо: ми довго стримувались з поміщуванням ріжних дописів, які до нашої Редакції на цю тему впливали, та трактували їх або як особисті порахунки, або як звичайні сплетні. Але маючи з одної сторони вірну, майже фотографічну знимку особи д-ра Лякса, з другої зовсім певні відомости про відношення нашого Владики до Лякса, мусіли в цій справі забрати голос. Станиславівський Владика є відомий зі своєї строгости супроти підлеглого йому духовенства, не прощаючи інколи справді невеликих провин. Одночасно Владика славиться своєю щирістю в усіх, навіть найделікатніших справах, якщо вони мають громадський чи політичний характер. Це дає і нам право бути щирими у цій справі, що стала справою громадською: Екселенціє просимо і радимо дати собі спокій з Ляксом!

При зміні адреси просимо подавати й стару адресу.

Адміністрація.

СТУДЕНТСЬКІ СПРАВИ.

СТУДІЇ У ВИСОКИХ ШКОЛАХ У ВІДНІ!

Українське академічне Т-во „Січ" у Відні подає до відома, що вписи в усіх високих школах у Відні цього року тревають від 23. вересня до 15. жовтня включно. Додаткові вписи не будуть всюди допускані і тому вказаним притримуватися головного речинця. До впису потрібні такі документи в оригіналі: 1) метрика, 2) свідоцтво зрілости (важне також Малих Духовних Семинарій), 3) свідоцтво приналежности, 4) дві фотографії (формату 6X9) та 5) свідоцтво моральности — лише в тому випадку, якщо була перерва в студіях або по матурі. Побажаним теж привести зі собою свідоцтво убожества, щоб можна було негайно подбати про знижку.

Медичний факультет: Студії тревають 5 років. Семестральна оплата 300 а. шилінгів. На перший семестер знижки неможливо дістати, щойно в пізніших семестрах при добрім поступі в науці. Вступних іспитів нема. Труднощів з приняттям не роблять.

Техніка: Виділи: машиновий, будівельний, електротехнічний, архітектурний та загальний (в цьому останньому: обезпеченевий 2 роки та мірничий 3 роки). Студії тревають 4 до 5 років. Семестральна оплата до 300 австр. шилінгів. Знижку можна дістати до висоти 150 а. ш.

Висока Торговельна Школа: Студії тревають 3 роки до осягнення диплому, а 4 роки до осягнення докторату торговельно-економічних наук. Вступних іспитів нема. Повна семестральна оплата виносить 220 а. ш. Знижку можна дістати досить легко. Школа світової слави. Високий рівень науки.

Академія музики: Студії тревають 5 років. Оплата на рік коло 500 шилінгів. До впису потрібне свідоцтво зрілости. Вступний іспит обовязує всіх кандидатів. Можна здавати на вищі роки залежно від здібностей та дотеперішнього знання. Академія є середньою школою без академічних прав.

— **Висока школа аграрних наук** з виділами: лісничим, сільсько-господарським, перетворіа та загальним. Студії тревають 4 до 5 років. Оплата семестральна до 300 а. ш.

Висока Школа Консулярних Наук: Студії тревають 4 до 5 років. Оплати дуже високі.

Крім згаданих високих шкіл є у Відні багато ріжнородних одно- та дво-річних курсів з усіх ділянок знання, як: радіотехнічний, торговельний, механіки, технічно-купецькі і т. д. Докладні інформації подає У. А. Т-во „Січ" по надісланню міжнародньої почтової марки на відповідь.

Виділ У. А. Т-ва „Січ" у Відні.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Промінчик серед мряки.

Тяжко нині здибати людину з усмішкою на лиці. А ще як та людина греко-католицька чи православна. Стільки ріжних турбот приватного і загального характеру насідає на неї, що про усміх і думати не можна. Ходять люди з понуреними головами, вічно чимсь заняті, заклопотані, нерідко дискутуючи самі з собою. На вулиці минають одні других і не бачать себе, а коли вдаряються об себе і стануть на балачку, то тільки й чути:

— Щож там чувати? — і зітхання.

— От, як то коло мене! — і зітхання.

— А коло мене, думаєте, як?! — і (гляди як вище!).

— Сподіваюся...

Постоять хвилинку, похитають головами, а потім:

— Не чули ви де якої посади?

— Для вас?

— Властиво ні. Для мого товариша, Василюка, знаєте? А зрештою, якби щось людського, то й сам би...

— Ви мене про посаду!... Я сам не знаю, що з собою робити.

— А ваше підприємство?

— Ого!

І розходяться як сновиди.

А коли одна з них знову зудариться з кимсь знайомим, то знову клапоть балачки:

— Що нового чувати?

—Ет! — і зітхання. — Чули ви, що діється в Б.?

— Чув. Знаєте може щось більше?

— Певно то саме, що й ви!

— Зле є...

— Ще й як! Думаєте, що це кінець?!...

— Піду вже... Бувайте!...

Голова в долину і — в дальшу дорогу.

Але останніми часами, може тиждень, може два, бачу — один усміхнений, другий, третій. Голова догори, а навіть легкий підсвист. Що — думаю таке?

І в касині якийсь кращий настрій. Тому два дні чути було — казали мені — навіть голосний і щирий регіт.

Почав я нишком досліджувати цю раптовну зміну, довідувався про маєтковий стан, політичні новини, здоровля власне і рідні, але ніяк не міг дійти в чім лежить причина такої раптовної зміни настрою.

Буду — думаю — питати впрост. Треба тільки зловити родимця на горячім.

Вчора пощастило.

Приходжу до клюбу і з місця приловлюю одного зі знайомих на веселім сміху.

— Чого ви так смієтесь?

— Терещак каже, що вже випив три шклянки содової води...

І це таке смішне?

— Певно, що смішне. Ха-ха-ха.

— Цікаво. Пригадую собі тому два тижні я оповів вам капітальний дотеп, ви ледви посміхнулись, а нині вам весело з трьох шклянок содової води!?...

— Тому два тижні — зовсім інша пара кальошів. А ну, оповіджте його нині!...

— Чому?

Мій знайомий закрутив рукою мов би обертав корбу і зашипів:

— Ши-фу-ши-фу. Фю-фю-фю!...

Всі довкола зареготались.

— Не розумію!?...

— Чоловіче! Жінка на село виїхала!...

Галактіон Чіпка.

НОВИНКИ.

— ПРОСИМО КУПУВАТИ ТІЛЬКИ У ФІРМАХ, ЯКІ ОГОЛОШУЮТЬСЯ В НАШОМУ ЧАСОПИСІ ТА ПРОСИМО ПОКЛИКУВАТИСЬ НА ОГОЛОШЕННЯ.

— **З ОГЛЯДУ НА ДВА ДНІ СВЯТ, неділю і понеділкове свято Петра і Павла, „Діло" появиться щойно у вівторок вечором з датою: середа 14. ц. м. Щоб надолужити Шановним Передплатникам і Читачам брак газети в понеділок, нинішнє число газети видали ми у збільшеному обемі 16 сторінок.**

— **ПОДАЄМО ДО ЗАГАЛЬНОГО ВІДОМА, що всякі оповістки про загальні збори, концерти, відчити, товариські сходини, посмертні згадки та вістки особистого характеру містимемо тільки за оплатою. — Адміністрація „Діла".**

— **Перевіз меблів, багажів та товарів** виконує дешево та солідно українська перевозово-спедиційна кооп. **„ГАРМА", вул. Марш. Фоша, магазин „Депо"** — тел. 287-05, по 3. год. 200-26.

— Найсолідніші футра тільки у Юліяна Глушевського, Львів, пл. Капітульна 3. І., телефон 254-46. Приймаю футра до переховання літом.

— Літнисько — Дора — Пансіон Ремісничої Фундації імени І. І. Кокорудзів приймає від 15. червня літників. Достатній, вибагливий харч, ціни приступні, ближчі інформації дає: Управа Ремісничої Фундації, Дора, Яремчанська 54.

— **Гарантоване насіння ріпи стерняки** (на корм для худоби) зі збору 1937. р. в ціні по 2.50 зол. за 1 кг. (при гуртових закупах відповідний опуст) — замовляйте в одинокій українській насінній фірмі **А. ТЕРПИЛЯК, — Розсадники овоч. дерев та насінне господарство в Залукві, почта Галич.** П. К. О. 500.855. Телефон: Галич ч. 1. 1270 2—3

— **В монастирі СС. Василіянок у Львові** при вул. Потоцького 95 відбулося 9. ц. м. потрійне торжество. Митрополит Андрей довершив чину обвечин Ольги Копак; опісля підчас Служби Божої, яку відправив о. П. Теодорович ЧСВВ в асисті о. Цапа, сестра Настя-Маріям Волошин; Йосафата Колтун склали перші монаші обіти, і сестра м-р Володимира Монастирська зложила торжественні обіти, т. зв. професію. Після Служби Божої Митрополит Андрей виголосив незвичайно глибоку змістом проповідь. На це рідке торжество (всі три степені монаших обітів) прибула рідня нових Василіянок і доокoличні мешканці.

— **Новим куратором** львівської шкільної округи заіменували Н. Купчинського, що був візитатором у краківській кураторії, опісля начальником персонального виділу шлеської кураторії.

— **Залізничі знижки для дітей** признало цього року міністерство шляхів на місце давних безплатних переїздів, бо минулого літа багато дітей бурлакувало самостійно, прохаючи чужих пасажирів удавати їхніх опікунів. Тепер кожний дорослий пасажир має право взяти зі собою найбільше пятеро дітей у віці до 14-ох літ, купуючи для них окремі білети, 8 разів дешевші від нормальних.

— **Науково-лікарська рада** в Союзі Суспільних Обезпечалень обтяжує цьогорічний буджет Союзу квотою 100.000 зол. Як подає польська преса, платня голови ради переходить понад 1.000 зол. місячно, члени ради дістають денно по 100 зол. презенційних марок і діет. Чимало гроша іде також на пропаганду суспільних обезпечалень. Цікаве, що обезпечальні часто жаліються на недостачу грошей на лікування й емеритури.

— **Арештування убивників.** 27. червня ц. р. підчас забави в польському ремісничому товаристві „Скала" (вул. Міцкевича) дійшло до бійки, підчас якої убили ножами Івана Іванського, службовика заведення чищення міста. Щойно нині арештували вбивників. Є це Володислав Кужидло зі Замарстинова та Іван Лемішко з Джерельної (Зьрудляної) вулиці.

— **Напад на українську крамницю в білий день.** В суботу в год. 11. ввійшов якийсь тип до української молочарської крамниці „Здоровля" при вул. Жовківській 93, вдарив у лице крамарку пастуком, яка стратила притомність і забрав усю готівку та втік. Це вже другий такий випадок за три тижні істнування цієї крамниці.

— **Зі суду.** Бернарда Ашкеназія, який сидів уже коло 20 разів за крадежі й обмани, засудили на 3 роки вязниці за убивство іншого злодія, Вільгельма Корибліта. — По одному році дістав Яків Бочула зі Сигнівки Малої, що не хотів платити аліментів своїй нешлюбній дочці та коваль Мельзурм з Клепарова, що зломав шоку Гаврилові Михові. — Миколу Возьного засудили на 3 місяці арешту за те, що він перешкодив комірникові виконувати його функції.

— **Львівська хроніка.** Анна Бек (вул. Вузька 3) напилася цинкового хльору, щоб відібрати собі життя. — На розі вулиць Сапіги і Коперника таксівка віхала між два трамваї. Таксівка зовсім знищена, трамваї трохи. — З одного дому при вул. Чацького вилетіла шиба і поранила 11-літнього Ізраеля Грубера, що туди проходив.

— **Емансипація жіноцтва** проявляється у всіх ділянках. Ось у Микетинцях 4-ох бандитів напало на дім В. Григоришина. Гершт шайки ранив Григоришина з револьвера та наказав зрабувати мешкання. Григоришин пізнав, що тим герштом була жінка, перебрана за мужчину.

— **Краєва хроніка.** Стрийський окружний суд засудив комірника з Болехова Марусина на півтора року вязниці за дефравдації та фальшування квітів. — В Угринові Старім (Калущина) чимало осіб захорувало на черевний тиф. Повітовий лікар видав кілька постанов щодо ліквідації пошести. — Іван Мельник з Мислова (Калущина) палив у печі хрестами, краденими з цвинтаря. — У Ратковичах пов. Мостиська вибух гранат, що його розбирав Віктор Добжанський; Добжанський важко ранений.

— **За що вбили Василя Смолу в Звяглі?** Як „Діло" вже писало, дня 27. червня ц. р. у Звяглі пов. Чортків Станислав Надзікевич убив Василя Смолу, пробиваючи його багнетом в груди. Чи слідство вияснить всі моменти цього страшного вбивства, не відомо. Одначе сама трагічна подія дуже знаменна, з огляду на відносини, що панують у нас. Мабуть грала тут ролю не тільки особиста пімста, але і моменти політичного характеру. Покійний Василь Смола був еміґрантом з Великої України і старшиною армії УНР. Своєю людяною та справедливою поведінкою до місцевого селянства зєднав собі велику прихильність і довіря всіх, з ким мав якенебудь діло. Неприхильні до нього настрої творилися тільки в нечисленних колах тих людей, що під впливом пропаганди під гаслом, немов то лише польське населення покликане до ролі виключного господаря на наших землях, справді повірили в це. Вони інтерпретують свою місію в той спосіб, що пожитки землі панської посілости ще перед парцеляцією, мовляв, застережено виключно для них, без огляду на те, чи вони працюють, чи ні. Саме на тлі тих відносин виринув і конфлікт між Станиславом Надзікевичем і Василем Смолою, управителем маєтку, який був приневолений недбалого робітника звільнити з праці на фільварку. Однодумці Надзікевича вже по його арештуванні не щадили йому висловів симпатії та потішали його, що по короткій відсутности він назад верне до села. Слід зазначити при тому, що органи поліції не перевели доходження в тій справі, бо навіть не забезпечили як слід річевих доказів вини душегубця, посилаючи його самого при арештуванні по багнет, яким він убив Смолу. Між громадянством Звягля ходять вісти, що тамошні симпатики вбивника роблять заходи, щоб слідство у звязку зі згаданим душегуб-

РАДІО НА РАТИ
довгоречинцеві доставляє дешево
Українська Вирібня Радіоприймачів 1—3
ЕРҐОН, Нова адреса: Сикстуська 48, ЛЬВІВ

ством зовсім припинити та справника пустити на волю. Ця евентуальність дуже непокоїть спокійних громадян особливо, коли зважити, що село Заяголь належить до прикордонної смуги, де свобода діяння є взагалі обмежена, а місцеві селяни українці остають під сугестією, що злочинові не буде вже ніякого стриму. У звязку з цією трагічною подією насувається питання, яким чином знайшовся у руках вбивника багнет, що належить до озброєння війська? Просто таким чином, що Надзікевич по повороті з війська приніс його з іншим військовим зирядом до дому. Не знаємо, чи це сталося за відомістю компетентної влади. В кожному випадку міркуємо, що віддавання зброї до рук людей, які не дають повної гарантії, що не будуть нею зловживати, не може причинитися до зміцнення публичної безпеки і правного ладу.

— **Впав до кітла з кипятком.** 24-літній кухар М. Стерчинський варив їсти бідним дітям з літньої півоселі в Лодзі. З необережности впав до кітла з кипятком, в якому варилося какао для кількасот дітей. Важко попареного кухаря відвезли до шпиталю.

— **Перед роковинами тридентського собору.** В 1942 р. припадають 400-ні роковини тридентського собору. З тією метою зорганізовано окремий комітет, який уладить виставу памяток на Тридентськім Соборі. Крім того комітет підготовить спеціяльну студію про значіння Тридентського Собору.

— **Син Мусолінія осягнув рекорд.** Підпоручник летунства Бруно Мусоліні, другий син шефа італійського уряду, побив з підполк. Бісео на трімоторовім літаку новий рекорд швидкости, осягаючи пересічну швидкість 423.618 м. на годину. Підполк. Бісео осягнув дотепер рекорд швидкости 390.371 м. на годину.

— **Злодійська ватага синів багатіїв.** У столиці Естонії Талині поліція викрила злодійську ватагу, до якої належали сини фабрикантів, землевласників та одного поштового урядовця. Ватага в розмірно короткому часі обікрала 30 помешкань та розвивала свою діяльність на пляжах і купальнях. Ревізія викрила в помешканні поштового урядовця велику кількість крадених річей, а в шафі поштового бюра біжутерію та столове накриття з написом „Брістоль".

— **Страшний вибух вулькану.** В Новій Гвінеї вибух вулькану знищив при кінці червня ц. р. місто Рабоуль, 500 осіб є вбитих. Цю вістку подав щойно вчора агент одної корабельної кампанії оголосивши звіт капітана корабля „Говльдін „Бір", що стояв у пристані підчас вибуху вулькану. Зі звіту виходить, що місто знищив вибух вулькану і хвилі розшалілого моря.

— **Страшна спека** панує від довшого часу у східній частині Злучених Держав. Нема дня, щоби люди не вмирали нагло від сонячних ударів. Тому життя по великих містах нестерпне і люди втікають поза місто, де сплять під шатрами. Цих людей береже поліція перед злодіями.

— **Роковини з нагоди 500-ліття друку** святкуватимуть у 1940 р. До відсвяткування цього ювилею підготовляється родинне місто Івана Гутенберга Могунція.

— **Сензаційний винахід.** Данський інжинір Нільсен винайшов ґазовий курок з відповідним вентилем, що внеможливить самогубства при допомозі ґазу. Новий винахід полягає в тому, що ґаз втікає щойно тоді, як починає горіти, бо полумінь огріває вентиль і тоді курок відкритий. Саме відкручення курка не спричинить появи ґазу. Колиж хто забуде закрутити курок, тоді за пів мінути вентиль автоматично замикається і ґаз перестає втікати. Отже вентиль сповнятиме ролю безпечника при електричній інсталяції. Отже якщо кандидат на самогубця схоче отруїтися ґазом, не зможе цього зробити, бо ґаз без полумені не втікає, а по згашенні теж перестає виходити.

— **Амелія Ірґарт таки загинула.** Вісти, що будімто найдено останки літака Амелії Ірґарт, виявилися неправдиві. Як подають телеграми з панцирника „Кольорадо", ніяких сиґналів від летунки не приловлено і не віднайдено теж останків її літака.

З кіна.

Кіно „Паляс": „Ескапада Вероніки".

Коли хтось підчас огіркового сезону надіється побачити високомистецькі фільмові шляґери — сильно помиляється. Одначе, коли хтось іде до кіна тільки на те, щоб розважити нудьгу душних липневих вечорів, може зовсім добре забавитися саме на таких фільмах як „Ескапада Вероніки".

Ця віденська музична фільмова комедія з Ґретль Шаймером, Ґільдою Ґільдебранд і Гансом Мосером не має ні спеціяльних гумористичних сцен ні надзвичайних мельодій, проте виконує зовсім добре завдання розривкової фільми. Щож, коли підчас канікули нема мороженого шампана — мусить вистачити й содова вода.

—o—

Дописи.

ГОРОДЕЧЧИНА.

Із подвигів війта в Білій Горі. У більшости наших збірних громад на становищі війтів опинилися люди, які не тільки не є автохтонами, але своєю працею відштовхують місцеве населення. До таких великих „сподвижників" самоврядного життя належить в городецькому повіті війт збірної громади Біла Гора п. „інжинір" (такого титулу вживає, хоч був колись лише студентом львівської політехніки)Маріян Подворський. Його однобічна господарка незвичайно дратує у громадах українців і чужих доводить нераз до великого здивування. Першою справою нового війта було зорганізувати у Білій Горі польську районову молочарню, що не має ніякого фірмового шильду, але має „великого сподвижника".Називають її „млечарнею ґмінною", „стшелецькою" або „Подворського". Та послідна назва відповідає дійсности і тому найвлучніша. Ніхто не мав би нічого проти цієї „млечарні", колиб вона свою діяльність розвивала по польських селах, але вона має іншу ціль і воює іншими середниками. Війт підшукавши по всіх майже українських селах „своїх людей" відкрив там свої збірні, хоч вони не відповідають навіть найпримітивнішим вимогам гігієни, не то що вимогам молочарського закону, дарма, що в цих селах від кільканацять років працює вже „М. С." своїми районівками в Городку і Молошковичах. Та що більше. „Діяльність" згаданого пана сягає так далеко, що він зі своїми збірнями залізавіть у яворівський повіт і там сіє нездорову розкладову акцію (Молошковичі, Бердихів та інші!). Та цікаво було би знати, чим воює пан „інжинір". Першою приманою є зачети, що він у більшій нераз квоті дає доставцеві, а другою своєрідна „анкета гроша". Що воно таке ця „анкета гроша" пояснив цей пан на організаційній нараді в Молошковичах кажучи, що панове з „М. С." відбувають анкети для зорганізування і поучення своїх членів. За те він на їх роботу пускає „анкету гроша" (конкуренцію) і це для нього буде найкраща організація. Цікаво булоб лише знати, звідки бере згаданий пан „інжинір" ті суми на „зачети" і „грошів" на „анкети"? Невже відборці масла його молочарні в роді „Іпка" з Лісович та йому подібних платять кращу ціну як „М. С." у Львові? Н! Ці справи насувають не дуже то веселі думки-сумніви. Далі наказав рубати громадський ліс в Добростанах. Домагання громадських радних українців, щоб 40 проц. брутто доходу з вирубаного ліса дати на віднову знищеної ще війною церкви в Добростанах, наскрізь українського села, війт зіґнорував. З проданого дерева гроші пішли до рук „урядовців", секретарів волости з Білої Гори, які недавно на вирубане дерево зробили „видаток". Не згадуємо вже тут про „протекційні купна" для прихвостнів війта. Невже війт не знає, що громадським майном завідує громадська управа (!!), а тимчасом гроші за вирубаний ліс в Добростанах пішли до рук „урядовців" (читай війта!) волости Біла Гора! Невже громада Добростани в кураторії?! Цікаво, що на це все скаже компетентна влада?! Бо наведені факти говорять дуже вимовно самі за себе.

САМБІР.

Надзвичайні Загальні Збори ОСК. у Самборі відбулися при кінці травня ц. р. при участи делеґатів 105 кооператив, з того 19 кооп. з району Турки. Слід занотувати, що в Турчанщині є вже 40 українських кооператив. Всі вони приступили минулого року в члени О. С. К. в Самборі, декларували 8.000 зол. на уділи, з чого більше, як половину вже вплатили. З початком серпня ц. р. О. С. К. відкриває для цих кооператив складницю товарів в Турці. Таким чином О. С. К. в Самборі матиме вже три складниці товарів: у Самборі, Ст. Самборі і Турці. Крім того веде крамницю шкіри і текстильних товарів у Самборі. Збори вирішили одноголосно зміну § 24. статуту, в якому кажеться про склад Н. Р. у тому напрямі, що збільшено число членів Н. Р. з 7-ох на 9, а то з огляду на Турчанщину, якій призвано два місця. Зміна статуту перейшла одноголосно. Надвірну Раду вибрано з листи більшости в такому складі: о. Петицан Іван, Чижович Володимир, Футала Василь, Мазар Степан, Фолис Юліян, о. Татомир Юліян, Волошин Іван, о. Левицький Адріян і д-р Бабій Василь; заступники: Луцький Петро, Сидоряк і Зинич Олекса. До контрольної комісії вибрані одноголосно: інж. Товпик Юліян, Лащишин Михайло й о. Рудницький Антін. З цілої вільні внесків слід згадати про внесок о. Крайчика, щоби Збори приняли пятирічку для будови кооперативного дому в Самборі. Фонди на дім призбирали би в той спосіб, що до закупочної ціни фактури добавлялось би 1 проц. на фонд будови. На жаль серед сварні над маловажними справами при кінці Зборів о. Крайчик свій внесок взяв назад при кінці Зборів. По успішній санації самбірський О. С. К. станув вже твердо на ногах і тепер перед ним великі можливости поширити і поглибити свою працю. Слід лише побажати під адресою деяких людей, яких з великою ідеєю кооперації може й нічого не вяже, щоби не переводили своїх особистих та партійних порахунків на терені всенаціональних установ, що поносять тому величезні матеріяльні та ще більші моральні шкоди. Через такі речі з самбірського О. С. К. відходить людина, яка має чи не найбільші заслуги для санації цієї установи. Але дарма, Самбірщина під тим оглядом — здається — невиліччимо хора.

Недобре у філії „Просвіти". Теперішній Виділ філії „Просвіти" прочуваючи, що на Зборах не буде мати за собою більшости, вже два роки не скликає загальних зборів. Ця поведінка викликує велике негодування цілого самбірського громадянства, зокрема читалень, в яких майже завмерло всяке просвітно-культурне життя. Ніхто не має довіря ні до філіяльного Виділу включно з головою, ні до урядовця філії. Не дивниця, що серед самбірського громадянства кружляють різні сензаційні вістки, що Головний Виділ вже призначив кураторію для ліквідації самбірської філії чи так пробує терен самбірської філії розпарцелювати між сумежні філії. Цими вістками самбірське громадянство сильно затривожене і тому домагається рішуче негайного скликання загальних зборів філії.

ТЕРЕБОВЛЯ.

Гігієнічна вистава в Теребовлі. Заходом філії Українського Гігієнічного Т-ва у Теребовлі відбувається від 7 до 11. липня ц. р. гігієнічна вистава, получена з відповідними лікарськими викладами, у чит. „Просвіти" в Теребовлі та відчинена щоденно від год. 9-ої до 18. Крім розміщених образів, діяграмів та експонатів відбуваються щоденно в год. 12-ій лікарські виклади в такій черзі: 7-го VII. був виклад д-ра В. Лішинського: „Селянка та її здоровля". 8. VII. виклад д-ра О. Мельнацького: „Про пошесні недуги". 9. VII. виклад д-ра О. Шкварка: „Про гігієну положництва", в год. 13-ій виклад д-ра А. Базара: „Про гігієну м'яса; 10. VII. виклад д-ра М. Терлецького: „Про гігієну і недуги дітей в житті"; 11. VII. виклад д-ра Т. Воробця: „Про сухоти", а по цьому викладі відбудеться закриття вистави.

Дитячий ярмарок. Заходом філії Т-ва Охорони Дітей і Молоді в Теребовлі відбувся 7. ц. м. підчас празнику св. Івана в Теребовлі дитячий ярмарок, з доходом на Українську Захоронку в Теребовлі. На поширення реклями українського промислу багато українських фірм зложили для продажі свої товари.

ПЕРЕМИШЛЬ.

Свято Евхаристії. В неділю 4. ц. м. відбулося у Перемишлі свято Евхаристії. В год. 11-ій вирушила під проводом Преосвященного Йосафата процесія на Ринок. В поході взяли участь процесії усіх перемиських церков і коло 2000 вірних. В Ринку, коло українських крамниць уладжено чотири вівтарі, біля яких Кир Йосафат в асисті крилошан та духовенства відправив богослуження. Співали хори питомців, студентський і міщанський. В святі взяли участь, як звичайно, сірі маси українського міщанства і робітництва, а зпоміж нашої інтелігенції, поза кількома визначнішими діячами не було майже нікого.

Посвячення угольного камени під будову чит. „Просвіти" у Дроздовичах відбулося в неділю 4. ц. м. Був це радісний день для громадян Дроздович, передовсім для членів читальні, бо почали вже здійснювати свої довголітні мрії, здвигнення власного будинку, що стане твердинею української національної свідомости. Це небуденне свято почалося Службою Божою, яку відправив місцевий парох о. дек. І. Сендзік. По Службі Божій перейшов з церкви похід з процесією на площу будови, де при участи відпоручників повітових установ, маси місцевого і довколичного селянства відбулося торжественне посвячення угольного камени читальняного дому ім. о. І. Могильницького, відомого суспільного діяча в перших роках минулого століття, який деякий час був парохом у Дроздовичах. Акту посвячення довершив о. М. Прокурат з Хідновичів в асисті о. дек. П. Малецького з Міжинця, о. І. Косоноги з Гороховця та

Підчас спеки холодимося
МОРОЗИВОМ
тільки з фабрики
„Фортуна Нова“
Тел. 226-14.

о. дек. І. Сендзіка. Оп сля відбулася святочна академія, що її відкрив голова чит. „Просвіти“ о. дек. І. Сендзік. На програму академії склалися привіти і промові голови філії „Просвіти“ д-ра М. Хробака, дир. ОСУК. інж. О. Станиміра, о. М. Прокурата, о. дек. П. Малецького, О. Сенечка, студ. Е. Стахова, хорові продукції хорів читалень в Цикова і Дроздович, вільноручні вправи з учат з Цикова та дві декламації у виконанні одного хлопця і маленької дівчинки. Свято пройшло з повним успіхом і залишило незатерте радісне враження в українців. Зате горстка москвофілів дуже сумувала.

Посвячення нового „косцюлка“. В неділю 4. п. м. відбулося посвячення „косцюлка“ в селі Кіньківцях, 4 км. від Перемишля. Допедавна не було в Кіньківцях ні косцьола, а до війни не було поляків. Зате був там жид Гольдман, колись торговець коней, тепер власник великого парового тартаку, млина, бетонярні та кількох камяниць, якого наші спантеличені, байдужі селяни дуже респектують, вибирають радним, продають громадські толоки, а він з вдячности в дарує їм своїм коштом „кулко“ і польонізує їх та очевидно невмолимо ерно використовує. Врешті слід згадати, що на днях громада приступає до будови громадського дому, в якім знайде приміщення „кулко“, „стшелєц“ і т. п. Помічі у будові мають дати і наші спантеличені селяни.

Пожежі. В середу 7. ц. м. в год. 3. рано вибухла пожежа в Коровниках пов. Перемишль у господаря Стральського Гринька і швидко перекинулася на сусідні господарства. Згоріло 7 хат, 7 стоділ і 8 стаєнь. Страти сягають 40.000 зол. Жертв ні в людях ні в худобі не було. Міська пожежна сторожа прибула на місце щойно за третім покликом. Причина пожежі необережність з вогнем.

Здирають „тризуби“. В середу 7. ц. м. поліційні агенти разом з мундуровими поліцаями насильно здирали тризуби в Ринку і на головних вулицях Перемишля, що їх наші хлопці носять на реверсах маринарок. Між іншим здерли тризуби агенти студ. В. Вітошинському, студ. В. Мурдзі, І. Ощудлякові та кільком седянським хлопцям.

Заборона співати „Боже Великий“. Тим разом видав заборону о. Сембратович, парох Бахова у Дубецчині пов. Перемишль. Перед кількома днями о. Сембратович, провідник москвофільських недобитків заборонив в церкві співати „Боже Великий“ мовлячи, ніякої України не було і не буде.

Звільнені з поліційних арештів. Дня 3. п. м. вийшли з арештів арештовані 1. ц. м., крім Барицького, якого відставили до окружного суду у Перемишлі.

—o—

Нові книжки й журнали.

КНИЖКИ.

Пос. Дмитро Великанович: ЗА УКРАЇНСЬКУ ШКОЛУ. (В справі зміни закону з 31. липня 1924 р. про мову навчання в державних школах). Львів, 1937. Накладом кооп. „Рідна Школа“. Стор. 58. 16°.

Ганс Христіян Андерсен: ЦІСАРСЬКИЙ СОЛОВІЙ, казка. Львів, 1937. Накладом В-ва „Світ Дитини“. Стор. 20, 16°.

Йоган Фрай: ЗА ДУШУ ДИТИНИ, практичні виховні вказівки; за дозволом В-ва „Бенцігер, Со А. Г. Айнзідельн“ переклав з німецької мови м-р Ярослав Чума. Львів, 1937. Накладом Ген. Інституту Кат. Акції. Стор. 72, 8°.

Цею книжечкою започаткував Ген. Інститут Кат. Акції у Львові видавання „Книгозбірні Католицької Акції“. Вибрано на початок незвичайно цікаво й легко написану, а притім дуже вартісну й поважну працю директора Й. Фрая з Літісбурга тому, що по християнськи вихована молодь — це хребетний стовп кожної нації та надія й запорука правильного її розвитку.

„ЗОРЯ“ ФАБРИКА ХЕМІЧНИХ ВИРОБІВ
О. ЛЕВИЦЬКА і С-ка
у Львові, вул. Кордецького 50
Тел. 260-04. ПКО 503.881.
поручає власні вироби найкращої якости:
ПАСТУ до взуття „Елегант“ терп. і воск. у всіх красках
ПАСТУ до взуття „Елегант“ люкс, в тубах у всіх красках
ПАСТУ до підлоги „Французька маса“ (фротеруючу і фарбуючу)
ВІСК до підлоги — СИНКУ до білля помадкову і коронову — ШВАРЦ до чобіт — ВАСЕЛІНУ до шкір — ВІСК шевський — СМОЛУ шевську чорну і білу — МУХОЛАПКИ.

ЖУРНАЛИ.

РІДНА ШКОЛА, ілюстрований часопис для всіх. Львів, 1. червня 1937. Р. VI. ч. 13—14. Зміст: Висока вартість шкіл Рідної Школи. З нагоди вступних іспитів до середніх шкіл. — Василь Пачовський: Шум нашого поля (фейлетон). — До всіх молодих людей! (Поклик Порадні для вибору звання при Гол. Управі Р. Ш.). — Володимир Полянський: Кружок „Рідної Школи“ у співпраці з місцевими товариствами. — Небувала новина. — Денис Коренець: Кінцеві іспити в торговельних школах Р. Ш. — Марійка Садівничка: Дитячі Садки. Доживлювання в Дитячому Садку. — Цьогорічні Загальні Збори ВПУВ. — В блеску сонця цвіт народу: Свято Молоді Р. Ш. в Коломиї. Повітове Свято Молоді Р. Ш. в Підгайцях. — Педагогічні експерименти. З приводу т. зв. „малої матури“. — Відозва Пов. Союзу Кружків Р. Ш. в Чорткові в справі будови гімназії Р. Ш. — М-р Мирон Хомінський: Рідна Школа в Збаражчині. — Дивні містерії зі школами в Галичі. — Загальні Збори кооперативи „Рідна Школа“. — В. Жал: Чи живемо в добі нової школи? Ті, що від нас відійшли: Д-р Клявдій Білинський. Степан Федів. — З життя Рідної Школи. — Небувала й повчаюча вистава. — Бібліографія. — Ріжні вісти. — Додаток: Д-р Василь Пачовський: Українознавство у вихованні молоді.

ЖІНОЧА ДОЛЯ, часопис для українського жіноцтва. Коломия, 1. липня 1937. Р. XIII. Ч. 13.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає.

Направа жіночих торбинок
та продаж наймоднішої шкіряної галантерії по найнижчих цінах тільки в
Робітні Римарсько-Галантерійній
Н. БАРЕР, Львів, Сикстуська 2, побіч фірми Саламандра.

Театри

Український Нар. Театр ім. І. Тобілевича.

ДЕЛЯТИН:
11. VII. Ніч під Івана Купала.
12. VII. Муж двох жінок.
13. VII. Вій.
14. VII. Під кураторією.

Великий Театр:

Неділя, 11. VII. год. 8. веч. Виступ Театру Атенеум „Возьний і маістр“ із Ст. Ярачом.

Понеділок, 12. VII. год. 8. веч. Виступ Театру Атенеум „Люди на кризі“ із Ст. Ярачом.

Вівторок, 13. VII. год. 8. веч. Виступ Театру Атенеум „Школа жінок“ із Ст. Ярачом.

За добре свідоцтво
сигнет 14 карат. золота від зол. 9·— тільки у Б. ҐРІНБЕРҐА
Львів, ул. Сикстуська 4.

КІНА.

АПОЛЬО: „Човен смерти“ із Гансом Альберсом.
АТЛЯНТИК: „Король прошаків“
ВАНДА: „Весільна ніч“, „День великої пригоди“.
ҐРАЖИНА: „Замах у касині“, „Тисяча тактів кохання“.
ЕВРОПА: „Роман у Будапешті“.
КАСІНО: „Шампанський вальс“.
КОПЕРНИК: „Залюблені жінки“.
МАРУСЕНЬКА: „Зазаменілий ліс“ „Поміркуй подружжя“.
МЕТРО: „Князь Воронцов“, „Невидимий промінь“ із Борисом Карловом.
МІРАЖ: „Роберта“, „Гарольд Льойд як боксер“.
МУЗА: „Опир на продаж“.
ПАЛЯЦ: „Бен Гур“.
ПАКС: нечинний.
ПАН: „Генерал Суттер“
РАЙ: „Страшний ...“
СВІТ: „Кабінет воскових фігур“ і ревія.
СТИЛЕВЕ: „Дай мені своє серце“, ревія „Рефрема“.
ТОН: „Брутальний“ із Викторoм Мак Лягленом.
УТІХА: „Ниніщні часи“ і ревія.
ХИМЕРА: „90 хвилин постою“, Гарі Піль.

ФОТОПЛЯСТІКОН
(пл. Марійська 5).
„Сицилія“.

ВОВНИ — наймодніші гатунки і кольори — ДІМ ВОЛІЧКИ — Львів, ул. Сикстуська ч. 2 (побіч брами). Безплатна наука, найновіші журнали.

ЗАКОРДОННЕ РАДІО.

Неділя, 11. липня 1937.

БЕРЛІН 15.30 Концерт вальсів, 18.00, 19.20 Розр. музика, 21.00 В. Швайдер і солісти; БІЛГОРОД 18.00 Популяр. музика, 18.40 Танк. музика, 18.50 Арії, 20.00 Орх., 22.20 Розр. музика, 23.15 Танк. музика; БУДАПЕШТ 15.50 Сальон. орх., 16.50 Циган. орх., 18.10 Форт. речіт., 19.05 Джез музика, 21.00, 22.00 Розр. концерт, 22.30, 23.00 Циганська музика; ВІДЕНЬ 12.45 Розр. концерт, 15.40 Камер. музика, 16.45 Солісти, 18.05 Нар. пісні, 19.35, 20.00 Віден. опер. радіоорх., 21.00, 22.00, 23.00 Опера з Риму; ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 15.00 Розр. музика, 16.00 Концерт, 20.00, 21.00, 22.30, 23.00, 24.00 Просимо до танку; КОШИЦІ 18.00 Для Закарпаття; МІЛЯНО 17.15, 18.00 Симф. концерт, 20.40, Розр. музика, 21.45, 22.00 Скрипк. речіт.; МІНХЕН 15.00 Пісня з муз., 18.00 Сільське весілля, 20.00 Нар. музика на ріжн. інструментах, ПРАГА 20.55, 21.00 Фільгарм. орх., 22.35, 23.00 Джез. музика, РАДІО ПАРІ 18.00 Розр. музика, 2015 Пісеньки, 22.30 Муз. з пл., 23.00, 24.00 Танк. музика, РИМ 17.15, 18.00 „Царевич“ оп. Легара, 20.40 Розр. музика, 21.00, 22.00, 23.00 „Манон Леско“ оп. Пучініа; БРНО 19.15, 20.00 „Тисяча й одна ніч“ — оп. Й. Штравса.

Понеділок, 12. липня 1937.

БЕРЛІН 14.15, 15.00 Розр. музика, 17.00 Солісти, 18.00 Танк. мельодії з пл., 19.20 Пісні й серенади, 20.10, 21.00 Розр. музика, 21.00 Камер. музика, 22.30, 23.00 Легка і танк. музика; БІЛГОРОД 18.00 Радіоорх., 20.15, 21.00 Серб. вечір, 22.15 Легка музика, БУДАПЕШТ 17.00 Спів. речітал, 18.00 Сальон. музика, 19.25, 20.00 Орхестра, 21.00 Джез. музика, 23.05 Циган. музика; ВІДЕНЬ 17.40 Спів. речітель, 17.55 Скрипк. речіталь, 19.25, 20.00, 21.00 „Пампа“ оп. Герольда, 21.50, 22.00 23.00 Танк. музика; ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 15.15 Опер. мельодії, 16.00 Попол. музика, 20.10 Тріо Шуберта, 20.50, 21.00 Розр. концерт, 22.30 Нічна музика; КОШИЦІ 18.00 Для Закарпаття, МІЛЯНО 17.15 Форт. речіталь, 20.40 Розр. музика, 21.00, 22.00 Орхестра, 22.30 Розр. музика, 23.15 Танк. музика; МІНХЕН 17.15, 18.00 Розр. музика, 19.00, 20.00 Танцова музика, 21.00 Веч. концерт, 22.20, 23.00 Орх. і солісти; ПРАГА 19.10 Нар. любов. пісні, 20.05 Концерт орх. Народ. Ґвардії, 21.25 Септет; РАДІО ПАРІ 19.03 19.30 Скрипк. і форт. речіталь, 19.15 Пісні, 20.30, 21.00, 22.00 „Шільперік“ ком. оп. Герве; РИМ 17.15, 20.40 Розр. музика, 21.30 Концерт хору, 22.05 Солісти, 23.30 Танкова музика.

Вівторок, 13. липня 1937.

БЕРЛІН 15.00 Розр. музика, 18.00 Легка і танкова музика, 19.20 Весела муз. авдиція, 20.10, 21.00 Улюбл. давні мельодії; БІЛГОРОД 18.00 Пісеньки, 18.30 Квартет, 20.00, 21.00 „Мадам Батерфляй“ оп. Пучініа, БУДАПЕШТ 17.00 Сальон. орх., 18.00 Форт. речіт., 19.00 Мадяр. пісні з циган. орх., 21.35, 22.00 Військ. орх., 23.00 Джез. музика; ВІДЕНЬ 16.05 Балет. музика, 17.25 Пісні Моцарта, 17.40 Соната Бетовена, 19.40, 22.00 Давн. Відень грає і співає, 22.20 Віден. симф. орх., 23.10 Танк. музика; ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 16.00 Пополудн. музика, 18.00 Соната Діттерсдорфа, 22.30 Нічна музика; КОШИЦІ 18.00 Для Закарпаття; МІЛЯНО 17.15 Скрипк. речіт., 19.00, 20.40 Розр. музика, 21.00, 22.00, 23.00 „Манон Леско“ оп. Пучініа; МІНХЕН 12.00 Розр. музика, 16.15 Камер. концерт, 17.15, 18.00 Попол. концерт; ПРАҐА 20.45, 21.00 Чеська Фільг.; РИМ 17.15 Танк. музика 21.00, 22.00, 23.00 Веч. муз. Мангоедзія.

Середа, 14. липня 1937.

БЕРЛІН 17.00 Романт. музика, 18.00 Розр. музика, 19.20 Оперет. і фільм. мельодії, 20.10 Військ. орх. 21.10 Розр. концерт; БІЛГОРОД 18.00 „Люїза“ оп. Шарпентіє; 20.00, 21.00 Симф. концерт, 21.20 Форт. речіт.; БУДАПЕШТ 18.00 Розр. концерт, 19.50 Мадяр. мельодії, 20.50 Симф. IX. Бетовена, 22.15 Циган. орх., 23.10 Джез. музика; ВІДЕНЬ 17.30, 18.00 Кварт. і солісти, 19.25, 20.00 Камер. орх., 20.40, 21.00 Вес. муз. авдиція, 21.40 Двофорт. музика, 22.20, 23.00 Радіоорх.; ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 16.00 Попол. музика, 18.00 Дівчата співають, 21.00 Військова орх., 22.30 Нічна музика, 23.00 Танк. музика, МІЛЯНО 17.15 Скрипк. речіт., 19.00, 20.40 Розр. музика, 21.00, 22.00 Симф. концерт, 22.15 Хор, 23.30 Танк. музика; МІНХЕН 16.15 Вес. муз. авдиція, 17.15, 18.00 Вес. муз. попол., 19.00, 20.00 Настр. муз. вечір, „Лягуненфогер“ оп. Беткера, 23.00 Нічний концерт; ПРАГА 17.05 Скрипк. речіталь, 20.25, 21.00 „Воєвода“ оп. Херубініа; РАДІО ПАРІ 18.30, 19.00 Пісні, 19.15 Циган. орх., 19.45 Сольо на гарм., 20.30, 21.00, 22.00 Орх. Републ. Ґвардії і хор; РИМ 17.15 Камер. музика, 18.50 Розр. музика, 21.00, 22.00 „Іль венталіо“ муз. ком. Кишіян, 23.30 Танк. музика.

Подорожуй валізами з дикти (зареєстр. в Ур. патент. під ч. 6483) дістати можна тільки у ГАЛЬПЕРНА пл. Голуховських 1, дім Скарбка. 3—3

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Неділя, 11. липня 1937.

8.00 Сигнал часу і пісня, 8.03 Раніш. ден., 8.15 Авдиц. для села — газет. й пісні, 8.45 Хлібороб. гутірка, 9.00 День моря в Гдині, 12.15 В країні тисяча і одної ночі — орх., форт., 13.15 Про графіку — гутір., 13.25 Конц. нар. капелі з Наленчова, 14.40 „Читаємо“ — „Сошльський дід“ і ін., 15.00 Авдиц. для села — гутір., муз., 16.00 Оперет. мельод., 17.00 Загаль. театр уяви — „Згасла свічка“ — Фредри, 17.25 Репортаж з життя, 18.00 Підвечірок при мікрофоні, в перерві 18.55 „Над і під Ніягарою“ — фейл., 20.00 Конц. солістів — Ст. Надрага — сопран у супров. скрип. і форт., 20.35 Льосаль. спорт. вістки, 20.40 Політ. огляд. 20.50 Вечірн. вак. 21.00 Восц. ма-

ривар. в Гдині, 21.01 День моря в Гдині, — репортаж. 21.10 Літнисьлова ревія. 21.40 Спорт. вістки зі Львова, 21.41 збірві, 22.00 Вечірн. конц., 22.50 Остан. вістки вечірн. ден. і метеорол. комун., 23.00 Танц. муз. з пл., 24.00 Орх. Т. Серединського.

Понеділок, 12. липня 1937.

6.15 Раншия пісня, 6.18 Руханка, 6.38 Музика з плит, 7.00 Раніш. денник, 7.10 Музика з плит, 11.57 Сигнал часу, 12.03 Полудн. денник, 12.15 Легка музика з плит, 12.25 Увертури — пл., 12.40 „З роботи до роботи", в робітн. рукавичок, 13.55 Легка музика з пл., 14.55 Львівська біржа, 15.00 З оп. муз., з пл., 15.35 Львів. біжучі вістки, 15.45 Господ. вістки, 16.00 „Липень" — гутірка, 16.15 Форт. речіт., 16.45 Таємничі люди: К. Бекеш — фейл., 17.00 Концерт вил. орх., 17.50 „Лови з човна" — гутірка, 18.00 В забутій столиці польських вірмен — гутірка, 18.10 Дута орх., пл., 18.30 Техн. скринька, 18.40 Завтр. програма, 18.45 Льов. спорт. вістки. 18.50 Актуальна гутірка, 19.00 Стрілецька авдиція, 19.40 Чи вмієш плавати? — гутірка, 19.50 Спорт. вістки, 20.00 Легка і танц. музика; в перерві 20.45 Вечір. денник і акт. гутірка, 21.45 „Пен Пись" — рецит., 22.00 Кварт. мініятури, 22.35 Камер. музика з пл., 22.50 Остан. вістки вечірн. денника, огляд преси і метеор. комунікат, 23.00 З альбому спікера, 24.00 Орх. Т. Серединського.

Вівторок, 13. липня 1937.

6.15 Раншия пісня, 6.18 Руханка, 6.38 Музика з пл., 7.00 Раніш. денник. 7.10 Музика з пл., 11.57 Сигнал часу, 12.03 Полудн. денник, 12.15 Край й пісні, пл., 12.25 Поліц. орх., 13.55 Розр. музика з пл., 14.55 Львівська біржа, 15.00 П. Чайковський — пл., 15.40 Львів. біжучі вістки, 15.45 Господ. вістки. 16.00 Авдиція для старших дітей, 16.20 Давні танк. форми, форт. речіт., 16.45 Літо в Госцерадзу, фейл., 17.00 Орх., 17.50 Акт. туристичн. гутірка, 18.00 Фінанс. господ. актуальн., 18.10 Давні вальси — пл., 18.25 Літерат. мінути — фрагм. повісти, 18.40 Завтр. програма, 18.45 Льов. спорт. вістки. 18.50 Акт. гутірка, 19.00 „За короля Стася" орх., 20.00 Спорт. вістки, 20.10 Розр. концерт орх., в перерві 20.45 Веч. денник і Хлібор. вістки, 21.45 „Боршну" Ходзька — рецит., 22.00 Концерт солістів, 22.50 Останні вістки веч. денника, Огляд преси і Метеор. комунікат, 23.00 Концерт бажань, 23.30 Танкова музика з дансінгу — орх., 24.00 Орх. Т. Серединського.

Середа, 14. липня 1937.

6.15 Раншия пісня, 6.18 Руханка, 6.38 Музика з пл., 7.00 Раніш. денник. 7.10 Музика з плит, 11.57 Сигнал часу, 12.03 Полудн. денник, 12.15 З опер. „Вікторія й її гузар" пл., 12.25 Сальон. орх., 13.55 Розр. музика з пл., в перерві 14.00 Гутірка, 14.45 Трагедія Пуфка — вийм. з повісти, 14.55 Львівська біржа, 15.00 Скороч. оп. „Севільс. цирулик" пл., 15.40 Льв. біжучі вістки, 15.45 Господ. вістки, 16.00 З моєї робітні — нарис, 16.15 Пісні — муж. хор „Гейнал", 16.45 Психольогія жовніра в поль. літературі, відчит, 17.00 Речит. альтівки й форт., 17.25 Франц. пісні, 17.50 Проєкт будинку — гутірка, 18.00 Бюро студій, 18.10 Скеч „Драмат", 18.25 Плити, 18.40 Завтр. програма, 18.45 Льов. спорт. вістки, 18.50 Актуаль. гутірка, 19.00 Легка французька музика; в перерві Куток гумору, 19.50 Спорт. вістки, 20.00 „В місячну ніч" кварт., 20.45 Веч. денник, 20.55 Акт. гутірка, 21.00 Концерт Шопена — форт., 21.45 Рецитації з Ходзька, 22.00 Симфон. концерт, 22.50 Ост. вістки веч. денника, огляд преси і метеор. комунікат, 23.00 Сучасна франц. лірика, 23.15 Танц. музика з пл., 24.00 Орх. Т. Серединського.

БІРЖА.

Купно-продажа: Бельги бельг. 89·33, 88·90, Доляри американські 5,29·50, 5,27·00, доляри канад. 5,28·50—5,26·00. Фльорени гол. 291·62—289·90, Франки фр. 20·59—20·29, Франки швайцарські 121·40—120·60, Фунти англ. 26·30—26·14, Гульдени данц. 100·25—99·80, Корони ч. 18·20—17·00, Кор. дан. 117·34—116·50, Кор. норв. 132·13—131·15, Корони шв. 135·63—134·65, Ліри італ. 23·00—21·60, Марки фінлянд. 11·62—11·20, Марки нім. 134·00 — 132·00, Шилінги австр. 99·20—98·50, Тель Авів 26·13—25·90, Марки нім. срібні 143, 141.

Акції.

Банк Польський 101·00, Лільпоп 46·75, 46·50, Островець 25·50. Стараховечі 29·50, Тенденція неодностайна.

Папери.

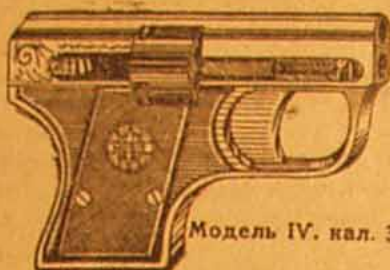
4 і пів проц. внутр. 50·75. 50·85, 3 інвест. 1 ем. 65·50, серія 82·50, 3 інв. 2 ем. ненотована, 5 конверс. 59·75, 59·50, 60·00, 4 прем. дол. 38·00, 4 проц. консол 54·00, 54·25, 53·13, 53·50, два ост. дрібні. Тенденція дещо сильніша.

Всі українці купують добірний і дешевий товар, як вовни, шовки, полотна і батисти у фірмі **„МАНУФАКТУРА"** Львів, пл. Капітульна ч. 3.

Увага. Вже появилися у продажі **2** нові моделі пістоль марки „Мубіс".

Модель V.

Модель IV. кал. 320

Тепер наша продукція обіймає 7 ріжних моделів алярмових пістоль, саме:

1) модель „Спортовий" — 1-стріловий 6 мм.
2) „ „Люксусовий" 1- „ 6 „
3) „ I 1- „ 6 „
4) „ II 8- „ 6 „
5) „ III 1- „ кал. 320
6) „ IV 5- „ кал. 320
7) „ V 6- „ 6 мм.

Просимо звернути увагу на наш знак фабричний з написом „Мубіс". Бережіться перед безвартісними наслідуваннями. **Жадайте тільки пістолів гарантованої якости марки „Мубіс".** Можна дістати всюди без позволення.

Фабрика Металевих Виробів 1—4
„Мубіс", інж. Неполомський і С-ка
Спілка з огр. відп. у Варшаві.

Жалюзії склепові всіх родів
також **МЕТАЛЕВІ МЕБЛІ**
поручає **Фабрика „FABROL"** **Львів, вул. Б. Ґольдмана 3.** тел. 206-29
Ціни конкуренційні. Цінники на бажання.

ОГОЛОШЕННЯ.

SZACH ВАРШАВА.
Незрівняний в якості пудер і крем
ЯПОНСЬКИЙ БІЛИЙ БОЗ
завдяки якому стає цера
ОКСАМИТНО-МАТОВА.
Ціна коробки з пушком зол. 1.25.
2910 75—

Д-р Софія Парфанович
спец. жіночих недуг і положництва
ординує в літі 1-2
Львів, Зибликевича 51. Тел. 105-43.

В гори — на літнища треба відповідного вбрання; просимо жадати безплатних зразків і цінників; висилаємо відворотно.

ВИСИЛКОВИЙ ДІМ
Е. Ф. БОРИС
Перемишль, скр. 185.

Дешево — сітки до огорожі
І. КОНРАД
Львів, Гетманська 22. 7—10

КІР
Львів, Усійського 6
Тел. 280-88
Станиславів, 3-го Мая 4.
ПЛЯНИ
КОШТОРИСИ
БУДОВИ.

ХТО?!
хоче купити найліпші косметичні і гігієнічні артикули по найдешевших цінах купує тільки у найсолідніщій
ПЕРФУМЕРІЇ
С. ФЕДЕРА
Львів СИКСТУСЬКА 7, Філія КОПЕРНИКА 18а
Кожний покупець, що покличеться на оце оголошення „Діла" дістане ЗАДУРНО гарний дарунок.

Ширіть наш часопис!

МЕШКАННЯ

ТРИ ФРОНТОВІ соняшні кімнати з кухнею і комфортом дешево до винайму від зараз при вул. Свентокшицькій ч. 22, бічна Янівської. Відомість на місци. 1245 3—5

ПІДПРИЄМСТВА

ІНЖИНІР-ПРАКТИК шукає спільників або приступить до інтересу, найрадше хемічного, як: шкло, фарби, олійня, випалювання вапна з вкладом 5—10.000 зол. Зголошення до Адм. „Діла" під „Практик". 1267 2-3

ШУКАЮТЬ ПРАЦІ

УКІНЧЕНА СЕМІНАРИСТКА шукає відповідного заняття, найрадше до виховання малих дітей, або до навчання в шкільному віці. Ласкаві зголошення слати до 1. серпня до Адм. „Діла" під „Виховання". 1276

КУПНО - ПРОДАЖА

ПРОДАМ 66-моргове господарство (в однім кусні) із забудованнями, біля Бережан. Олександер Бородайко. Бережани. 1259 2—2

ВІЛЛЯ В ЧЕРЧІ ДО ПРОДАЖІ. Відомість: Львів, ул. Сапіги 67, Цукорня „Доротка". 1277 1-2

НАЙДУТЬ ПРАЦЮ

15 КВАЛІФІКОВАНИХ „САДІВНИЧОК" потрібує Пов. Союз Кружків „Р. Шк." у Львові (вул. Коперника ч. 1, II.). Подання вносити негайно! 2-2

РІЖНІ

ЛЯМПА 2-полумінна, ніклова зол. 6.—, лямпа кухонна зол. 2.—, жарівки від 5—25 ват 70 сот., „Централя Жарівок" — Львів, Ринок 21. 1250 2—3

ПЛАЩІ ІМПРЕГНОВАНІ жіночі, мужеські, дитячі найдешевше джерело: Виробня „ПАЛЮМ" Львів, Гетьманська 22, побіч Музею. 1120 5-10

ПРОПУКЛИНОВІ БАНДАЖІ гумові, черевні, ниркові, проти усування матиці під гарантією виконує відоме **УКР. ОРТОПЕДИЧНЕ ЗАВЕДЕННЯ ІВАНА УГРИНА,** Львів, вул. Вірменська ч. 15. 2946 67-100

БОН-ТОН вимагає чистої гардероби й комірців із пральні Кульчицького, Личаківська 117. 637 10-?

НАПРАВА лазничкових печей всякого роду — **роботи бляхарські** — ВОЛОДИМИР ЛУЧКО, Львів, Оссолінських 8, тел. 257-68. 1233 5-13

ЗОЛОТО — срібло — бриляити — купує, платить найбільше Рудий, Сикстуська 35. 1193 5—6

Взуття посезонове вже від **зол. 6.90** дістати можна у ф-мі Я. ШТРАССЕР, **Галицька 15** — в подвірю передше „Краха". 1284 5—10

ЛІКАРСЬКА ПОМІЧ

Спеціяліст венеричних та шкірних недуг і лікарської косметики
Д-р ФІШЕР
б. довголітній лікар асистент дерматольог. клінік **у Берліні, Відні та Празі**
перенісся і ординує тепер від 9—1 і 3—7
ЛЬВІВ, ВУЛ. КІЛІНСЬКОГО 3.
напр. Віденської кавярні
Тел. 251-68. Сепаратові жадальні.

ЦІННИК ОГОЛОШЕНЬ У ЩОДЕННИКУ „ДІЛО".

Розмір часопису: 3 текстові шпальти і 4 оголошеневі шпальти.

1 мм. одношпальтовий або його місце в рубриці оголошень . . . . зол. 0,35
1 мм. одношпальтовий в тексті і новинках . зол. 0.60
1 мм. одношпальтовий на першій сторінці . зол. 0.80

Дрібні оголошення від слова:
матримоніяльні і приват. кореспонденція по зол. 0.15
купно, продаж, винаєм і т. п. . . . . зол. 0.10
шукаючі праці . . . . зол. 0.05
слова товстим друком подвійно.

Остання сторінка 1/1 . . . . . зол. 450.—
Остання сторінка 1/2 . . . . . зол. 250.—
Остання сторінка 1/4 . . . . . зол. 130.—
Остання сторінка 1/8 . . . . . зол. 70.—

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок 10.